

To: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @pzh.nl]
Cc: 5.1.2e 5.1.2e | 5.1.2e @wassenaar.nl]; 5.1.2e 2e | 5.1.2e @vinu.nl]; 5.1.2e 1.2e | 5.1.2e @denhaag.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Mon 2/17/2025 2:44:58 PM
Subject: RE: Input voor Novex zuidelijke randstad groene blauwe kansen
Received: Mon 2/17/2025 2:45:36 PM
[250211 Format NOVEX ZR investeringen Twickel.xlsx](#)

Hoi 5.1.2e,
Zie bijgaand format, verder komen we helaas (nog) niet, maar hopen dat je hier mee verder kan.
Vriendelijke groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e
Verzonden: vrijdag 14 februari 2025 21:44
Aan: 5.1.2e
CC: 5.1.2e

Onderwerp: RE: Input voor Novex zuidelijke randstad groene blauwe kansen
Hoi 5.1.2e,
Het position paper is nog geen project... en Duindigt ook nog niet, bovendien ligt dat op grondgebied van Wassenaar.
Ik zie nu geen mogelijkheid een NOVEX-format in te dienen.
Ik heb wel een 10-tal formats voor Den Haag ingediend (Trekvliepark, Vlietzone, landscheidingsdijk e.a.) Drie dagen mee bezig geweest (net klaar), maar ook deze zijn nog zéér onvolledig.
We hebben wel ideeën maar bij gebrek aan middelen zijn ze niet tot project uitgewerkt. Beetje vicieuze cirkel.
Met vriendelijke groet,
5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @wassenaar.nl>
Verzonden: vrijdag 14 februari 2025 18:21
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @denhaag.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @wassenaar.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @starling.nl>
Onderwerp: FW: Input voor Novex zuidelijke randstad groene blauwe kansen
Urgentie: Hoog

LET OP!: Deze e-mail komt van buiten de organisatie. Klik niet op links en open geen bijlagen tenzij u de afzender herkent en weet dat de inhoud veilig is.

Hoi 5.1.2e,
5.1.2e heeft vanmiddag info over de Groene Zone en 5.1.2e Kooltuin doorgestuurd.
In onderstaande reactie heeft 5.1.2e hierop gereageerd met aanvullende vragen over TBCL en Duindigt. Vraag van mij is of/ hoe wij hierop kunnen reageren?
@ 5.1.2e misschien spreek ik je maandagvroeg nog en kunnen we dit kortsluiten, hopelijk nog op tijd ivm gestelde deadline 14feb.
Groet van 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: vrijdag 14 februari 2025 15:53
Aan: 5.1.2e <5.1.2e @wassenaar.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @starling.nl>
Onderwerp: Input voor Novex zuidelijke randstad groene blauwe kansen

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,
Ik begreep dat 5.1.2e is uitgevallen. Wat vervelend voor haar zeg! Daarom even deze vraag aan jullie.
Ik begreep dat er een vraag uit de landschapstafel ligt om groenblauwe structuren op te halen.
Vanuit de Novex Zuidelijke randstad zijn wij gevraagd om de groenblauwe maatregelen op te voeren. Doel van de informatie is om te komen tot een meerjarige (investerings) strategie voor de realisatie van een groenblauw netwerk.
De bedoeling is om nu het ‘net op te halen’ voor datgene wat er al duidelijk is aan groenblauwe maatregelen die uitgevoerd gaan worden. De tijdshorizon is ongeveer tot 2030 (+/- 5 jaar).
Heb je wel plannen voor groenblauwe maatregelen, maar is het nog onvoldoende concreet voor in de excel, dan mag je de ambities beschrijven bij de overige opmerkingen kolom. Dan nemen ze dat mee voor het langetermijnperspectief.
Ze hebben als doel om zoveel mogelijk zicht te krijgen op datgene wat er gebeurt in ons gebied. Dus alle informatie is welkom!
Doel is niet alleen bestaande projecten die op de plank liggen maar nog te weinig financiering hebben te inventariseren, maar ook de projecten die in de toekomst wenselijk zijn (omdat ze bijvoorbeeld belangrijke

verbindingen tussen gebieden realiseren) en waar nog geen geld voor is. Ik zou het logisch vinden om het toekomst bestendig cultuurlandschap op deze lijst te zetten. Zien jullie dat ook? Voeren jullie deze op? Wellicht kun je ook nog iets met Duindigt. Ik weet niet of dat gevoelig ligt en wat de status daarvan is.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Zuid-Holland

Tel 5.1.2e

De disclaimer van toepassing op e-mail van de gemeente Den Haag vindt u op:

<https://www.denhaag.nl/disclaimer>

Uitleg format input opgave NOVEX ZR

Hier vindt u uitleg over het gebruik van dit format.
Gebruik de tab 'Format NOVEX ZR' om de projectinformatie in te vullen

Vullen zo veel mogelijk van de cellen in met de kleur:

Hieronder vind u een uitleg per vraag, wanneer zaken niet duidelijk blijken kunt u contact opnemen met 5.1.2e @reb

Maatregel	Naam maatregel
	Omschrijving Maatregel
	Status maatregel
	Status maatregel
	Welke organisatie is eigenaar
Hoeveelheid	hectare
	km1
	stuks
Grondeigendom	Dient er grond aangekocht te worden?
Kostendekking	Welke kosten (€) zijn geraamd voor deze maatregel?
	Voor welk bedrag (€) van deze kosten is dekking beschikbaar?
	Vanuit welke dekkingsbron zijn middelen beschikbaar?
	Vanuit welke organisatie(s) is er dekking beschikbaar?
Opgave	Aan welke opgave draagt deze maatregel bij?
	Aan welke woningbouwopgave is deze maatregel gerelateerd?
Overig	Overige opmerkingen

elgroup.com of een opmerking plaatsen bij de kolom overig.

Vul hier de naam van de maatregel/project/ontwikkeling. LET OP dat u bij hoeveelheid maar 1 'maatregel' kan opgeven, indien het verschillende maatregelen betreft, zoals een ecologische verbinding, nieuw recreatiegebied en een fietsbrug - maak hier dan deelprojecten van (per rij)
Geef hier een korte omschrijving van de maatregel/project/ontwikkeling
Selecteer hier één van de opties uit het drop-down menu
Selecteer hier één van de opties uit het drop-down menu
Vul hier in welke organisatie eigenaar is van de maatregel (bijv. Provincie, Gemeente, Waterschap RWS, Staatsbosbeheer etc.)
Vul (wanneer van toepassing) de oppervlakte van de maatregel in in hectare (bijv. het aantal hectare nieuwe natuur of recreatiegebied) de oppervlakte alleen bekend is in m2 of km2, reken deze dan om naar hectare.
Vul (wanneer van toepassing) de lengte van de maatregel in in km (bijv. het aantal km wadelpad). Als de lengte alleen bekend is in m, reken deze dan om naar km.
Vul (wanneer van toepassing) het aantal stuks van de maatregelen in (bijv. het aantal faunapassages of wandel- en fietsbruggen).
Vul hier in of de grond moet worden aangekocht. Maak gebruik van het drop-down menu en selecteer Ja of Nee. Bij gedeeltelijke verwerving vul Ja in en benoem dit bij overige opmerkingen.
Vul hier de kosten van de maatregel in (incl. kosten voor beheer en onderhoud). Indien onbekend laat leeg.
Vul hier het bedrag in waarvoor dekking beschikbaar is. Indien onbekend laat leeg.
Vul hier in vanuit welke dekkingsbron er middelen beschikbaar zijn (bijv. Boscompensatie, NNN of ZH-PLG). Indien onbekend laat leeg.
Vul hier in welke organisatie middelen beschikbaar stelt (bijv. Provincie, Gemeente, Waterschap RWS, Staatsbosbeheer etc.). Indien onbekend laat leeg.
Vul hier de opgave in waar de maatregel aan bijdraagt, bijvoorbeeld natuur, recreatie, klimaatadaptatie, KRW etc.
Vul hier de naam van de woningbouwontwikkeling in waar de maatregel het meest aan gekoppeld is (of het dichtste bij).
Vul hier uw overige opmerkingen, toelichtingen en vragen in.

Format input opgave NOVEX ZR

Uw naam

5.1.2e

Uw telefoonnummer

5.1.2e

Uw organisatie

Gemeente Wassenaar

Uw gebied

Duin Horst & Weide

Vul in onderstaande tabel de bij u bekende maatregelen in

Maatregel		
Naam maatregel	Omschrijving Maatregel	Status
Benutten en herstel historische vaar- en kavelsloten	Benutten en herstel van historische vaarsloten en kavelsloten landelijk gebied voor verbetering van de waterkwaliteit, -berging en biodiversiteit (nvo's)	Initiatief
Herstel grachtenstructuur kasteel Sandhorst	De grachtstructuur van verdwenen Kasteel Santhorst beter herkenbaar maken en benutten als onderdeel waterstructuur	Initiatief
Herbestemming boerderij Rijkstraatweg 167 Veendorp	Informatiepunt om betekenis en meerwaarde kwaliteiten groenblauw te herstellen en te beheren, weidevogelinformatie -cafe, verkoop streekproducten	Initiatief
Santhorst kwaliteitsbeheer hakhoutbossen	Herstel cultuurlandschappelijke elementen en structuren voor verbeteren groenblauwe kwaliteiten (gerief- en hakhoutbosjes, erfafscheidingen, pestbosjes, eendenkooien, meer variatie in het landschap/ rond oude huisplaats (stinzebeplanting)	Initiatief
Waterbeheer aanpassen	Drinkwaterwinning: onderzoek hoe ander waterbeheer (polderpeilen) kan bijdragen aan vergroten kwaliteit en kwantiteit drinkwaterwinning	Initiatief
Natuurvriendelijke oevers	Nvo's maximaal uitbreiden en/of beheer verbeteren	Initiatief
Herstel kansrijke waterstructuren e.a.	Startideeën; inventarisatie herstel kansrijke waterstructuren, evenals weidegebieden/ andere landschapselementen (via Tafel ruimte)	Initiatief

5.1.2e

5.1.2e

ente Wassenaar

Horst & Weide

		Hoeveelheid			Grondeigendom
Wanneer start de uitvoering?	Welke organisatie is eigenaar van deze maatregel?	hectare	km1	stuks	Dient er grond aangekocht te worden?
	Twickel				
	Twickel				
	Twickel				
	Twickel				
	Twickel				
	Twickel				
	Tafel ruimte				

Kostendekking			
Welke aanlegkosten (€) zijn geraamd voor deze maatregel?	Welke beheer en onderhoudskosten (€ per jaar) zijn geraamd voor deze maatregel?	Welke project en proceskosten (€) zijn geraamd voor deze maatregel?	Voor welk bedrag (€) van deze kosten is dekking beschikbaar?

			Opgave	
	Vanuit welke dekkingsbron zijn middelen beschikbaar?	Vanuit welke organisatie(s) is er dekking beschikbaar?	Aan welke opgave draagt deze maatregel bij?	Aan welke woningbouwopgave is deze maatregel gerelateerd?
			cultuurhistorie/ groenblauw	
			cultuurhistorie/ groenblauw	
			cultuurhistorie/ groenblauw	
			cultuurhistorie/ groenblauw	
			waterbeheer	
			groenblauw	
			groenblauw	

Overig
Overige opmerkingen

To: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @pzh.nl; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @pzh.nl
Cc: Secretariaat Meindert Stolk[secrstolk@pzh.nl]
From: Secretariaat Meindert Stolk
Sent: Tue 7/8/2025 11:05:39 AM
Subject: FW: TKN Info Duindigt
Received: Tue 7/8/2025 11:05:39 AM
[066 Vestiging Voorkeursrecht Duindigt.pdf](#)

Met vriendelijke groet,
5.1.2e b/ 5.1.2e
5.1.2e gedeputeerde drs. M. (Meindert) Stolk
Economie en Innovatie, Toezicht en Handhaving, Milieu, Cultuur en Erfgoed

M 5.1.2e
E 5.1.2e @pzh.nl
www.zuid-holland.nl/contact
Bezoekadres: Zuid-Hollandplein 1 | 2596AW Den Haag
Postadres: Postbus 90602 | 2509 LP Den Haag
Werkdagen: ma, di, wo, do
5.1.2e

Krachtig Zuid-Holland

Van: Meindert Stolk
Verzonden: dinsdag 8 juli 2025 10:25
Aan: Secretariaat Meindert Stolk
Onderwerp: FW: Info Duindigt

Van: Anne Koning <5.1.2e @pzh.nl>
Verzonden: dinsdag 8 juli 2025 10:24:51 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlin, Bern, Rome, Stockholm, Vienna
Aan: Meindert Stolk <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: Fw: Info Duindigt

Met vriendelijke groet,
Anne Koning
Gedeputeerde Zuid-Holland
Verzonden vanaf de telefoon

Van: Wim Koetsier <5.1.2e @wassenaar.nl>
Verzonden: Tuesday, July 8, 2025 10:11:12 AM
Aan: Anne Koning <5.1.2e @pzh.nl>
Onderwerp: Info Duindigt

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2e @wassenaar.nl. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Dag Anne,
Dank voor aanschieten vandaag over Duindigt. Bijgaand onze raadsinformatiebrief voor extra achtergrond. Ik heb belangrijke info gemarkeert. Maar heel kort:

- Hypotheeknemer wil zijn geld (hij is dik over de 80) en heeft opdracht gegeven tot executieverkoop
- Totale schuld tussen de 11 en 12 miljoen (7 aan hypotheeken en zo'n 4.5 miljoen bij de Vereniging Draf en Rensport)
- Verkoop in twee fasen: onderhands op 8 juli (vandaag) en als dat niet lukt openbare executie op 23 juli
- Wassenaar heeft voorkeursrecht gevestigd op 3 juli. Dat betekent:
 - Bij succesvolle onderhandse verkoop (8 juli) Wassenaar de mogelijkheid krijgt te overbieden (tenzij hogere overheid biedt en wint)
 - Bij executieverkoop geen optie tot overbieden is

Alleen bieden als Wassenaar zie ik niet meteen zitten, zou dan rondje maken voor bijdragen. Denk aan Dunea, Zuid Hollands landschap etc.

Hoop dat dit een beetje helpt,

5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@wassenaar.nl>

Verzonden: vrijdag 4 juli 2025 09:29

Aan: WS-Raadsmededeling Intern <5.1.2e@wassenaar.nl>; College-WSN <5.1.2e@wassenaar.nl>;

Raadscie-WSN <5.1.2e@wassenaar.nl>; Raad-WSN <5.1.2e@wassenaar.nl>

Onderwerp: Toekomen RIB 066

Hierbij doe ik u informatiebrief 066 Vestiging voorkeursrecht Duindigt toekomen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

informatie- en datamanagement

T. 5.1.2e

E. 5.1.2e@wassenaar.nl

Gemeente **Wassenaar**

www.wassenaar.nl

Informatiebrief aan de Raad

066

Zaaknummer: Z/25/101450/454233
Datum: 4 juli 2025
Onderwerp: Duindigt - vestiging voorkeursrecht
Bijlage(n): -

Geachte Raad,

Inleiding

Het complex van draf- en renbaan Duindigt herinnert aan het roemrijke verleden in Wassenaar voor de paardensport. Als er niets wordt gedaan zal de ren- en drafbaan Duindigt als hart van de paardensport verloren gaan. Daarom heeft de Stichting Beheer Renbaan Duindigt (SBRD) in 2019 een ontwikkelaar in de armen genomen en heeft de raad vervolgens op 19 maart 2019 en 14 december 2021 een toetsings- en ontwikkelkader voor de herontwikkeling van draf- en renbaan Duindigt en omgeving vastgesteld. Er is later van ontwikkelaar veranderd, en in 2024 bent u geïnformeerd over een plan van Stichting Villa Betty dat zich nu in het vooroverleg proces bevindt. Nu is op 8 juni jongstleden bekend geworden dat een van de hypotheekverstrekkers wil overgaan tot executoriale verkoop van de betrokken percelen. De verwachting is dat er een nieuwe eigenaar zal komen, tenzij het hypotheekgeschil nog tijdig wordt bijgelegd. **Tot 8 juli is het mogelijk om een onderhands bod in te dienen. Als dit niet succesvol verloopt, zal op 23 juli de executieveiling plaatsvinden.**

De gemeente vestigt het voorkeursrecht op de gronden

Het college heeft op 3 juli besloten een vervroegd gemeentelijk voorkeursrecht te vestigen op de gronden van het complex van de draf- en renbaan aan derden. Hiermee een voorkeurspositie op de grondmarkt verworven bij een mogelijke verkoop van de gronden van het complex van de draf- en renbaan aan derden en kan de regie worden vergroot op de gewenste herontwikkeling van het complex.

Met de vestiging van een gemeentelijk voorkeursrecht kunnen ongewenste verkopen (al dan niet bedoeld als grondspeculatie) worden voorkomen. Daarmee wordt de haalbaarheid van de

toegedachte functies groter. Het gemeentelijk voorkeursrecht maakt het de gemeente mogelijk om te interveniëren in het gebruikelijke proces van aan- en verkoop van of binnen de locatie. Bij een voorgenomen gewenste verkoop van een eigenaar of rechthebbende is in dezen de gemeente als eerste aan bod om aan te kopen. Als de gemeente hiertoe bereid is, staat daar tegenover dat hier gemeenschapsgeld in moet worden geïnvesteerd.

Wat betekent dit voor het huidige proces en de executieverkoop?

Met het vestigen van het voorkeursrecht heeft de gemeente in het kader van de onderhandse biedingen van 8 juli de mogelijkheid om zelf een beter bod uit te brengen, indien een bieding wordt geaccepteerd. Dit loopt via de voorzieningenrechter en is geen verplichting.

Indien de onderhandse verkoop niet slaagt, dan zal er een openbare executieverkoop plaatsvinden op 23 juli. Een openbare executieverkoop is uitgezonderd van de aanbiedingsplicht bij een door de gemeente gevestigd voorkeursrecht en dat betekent dus dat de gemeente niet de gelegenheid heeft een beter bod uit te brengen om alsnog passief de gronden te verwerven. Echter, voor de duidelijkheid: na de executieverkoop blijft het voorkeursrecht op de gronden rusten en dat betekent dat bij doorverkoop de koper de gronden eerst aan de gemeente moet aanbieden.

Als de notaris erin slaagt de onderhandse of executieverkoop tot stand te brengen, dan zal de afwikkeling naar verwachting nog enige tijd duren. Naast de hypotheekhouder die nu de executie is gestart, zijn er volgens de openbare registers ook nog andere hypotheekhouders met aanzienlijke vorderingen op de eigenaar van de draf- en renbaan Duindigt. Hun positie is wettelijk beschermd en geregeld. Bij een executieverkoop zullen daarom door de notaris diverse procedurele stappen moeten worden gezet.

Binnen drie maanden vestigen vervroegd voorkeursrecht door de gemeenteraad.

De raad dient binnen 3 maanden na het voorlopig voorkeursrecht, het vervroegd voorkeursrecht te vestigen. Anders vervalt het voorlopig voorkeursrecht van de gemeente van rechtswege. Het college biedt het voorstel tot vestigen van het vervroegd voorkeursrecht aan in de raadsvergadering van 23 september 2025.

Binnen drie jaar een besluit over de toekomst van Duindigt, ongeacht uitkomst executieverkoop

Indien de raad het vervroegde voorkeursrecht vestigt, dan moet binnen 3 jaar na het ingaan daarvan door de gemeenteraad een (wijziging van de) Omgevingsvisie of een programma zijn vastgesteld, waarin de functie is toegedacht waarvoor het voorkeursrecht is gevestigd. In dat geval loopt het voorkeursrecht nog maximaal 3 jaar door. Vervolgens dient (een wijziging van) het omgevingsplan te worden vastgesteld waarin de beoogde functie is toegedeeld. Op basis van het omgevingsplan blijft het voorkeursrecht nog maximaal 5 jaar van kracht, met een mogelijkheid van verlenging met nogmaals 5 jaar.

Toezegging: De status van het toetsingskader voor de herontwikkeling van Draf- en Renbaan Duindigt

Het raadsbesluit van december 2021 en het Startdocument vormen het vertrekpunt voor afwijkingen op de huidige planologische functie totdat uw raad anders beslist. Het gaat hier om een buitenwettelijk beleidsdocument. Het is niet overgenomen in een Omgevingsvisie of -programma of verwerkt in een wijziging of afwijking van het omgevingsplan. Een wijziging of afwijking vraagt om een brede belangenafweging, waarbij door uw raad vastgestelde beleidsdocumenten, zoals de Structuurvisie Wassenaar 2025 "Landgoed aan Zee", samen met het raadsbesluit en het Startdocument uit 2021 betrokken worden. Van het raadsbesluit en het Startdocument uit 2021 kan afgeweken worden, mits dat zorgvuldig gemotiveerd gebeurt.

Toezegging: leidt het wijzigen of intrekken van het raadsbesluit van december 2021 tot schadeclaims of planschade/nadeelcompensatie?

Aan het raadsbesluit uit december 2021 lag het plan ten grondslag van de vorige initiatiefnemer. De intentieovereenkomst tussen de vorige initiatiefnemer en de gemeente is niet meer van kracht en heeft ook niet geleid tot een anterieure overeenkomst. Het betreffende plan ligt al geruime tijd niet meer ter beoordeling voor. Een schadeclaim van die initiatiefnemer maakt daarom geen kans van slagen. Het door de huidige initiatiefnemer ingediende plan wijkt af van het vorige plan. Dit plan is echter nog niet voldoende uitgewerkt en over dit plan moeten nog de nodige (principebesluiten) besluiten worden genomen. Er is dus geen reden om aan te nemen dat het vertrouwensbeginsel zou kunnen worden geschonden, indien het raadsbesluit van december 2021 wordt gewijzigd of ingetrokken. Het college en de gemeenteraad moeten immers nog een formeel standpunt over het nieuwe plan gaan innemen.

Nadeelcompensatie (voorheen planschade) kan zich alleen voordoen, indien sprake is van een schadeveroorzakend besluit als bedoeld in de Omgevingswet. Het huidige omgevingsplan biedt geen grondslag meer voor nadeelcompensatie. Het vigerende bestemmingsplan Landelijk Gebied 2015, dat in het omgevingsplan is opgegaan, is te oud om een claim in te dienen. Het bevat ook geen bouwmogelijkheden die ongedaan worden gemaakt. Zolang er (i) geen wijziging van het omgevingsplan is vastgesteld dan wel BOPA-vergunning is verleend waarin nieuwe bouwmogelijkheden zijn opgenomen; en (ii) die wijziging niet wordt teruggedraaid, is er geen sprake van een schadeveroorzakend besluit waarvoor met succes een verzoek om nadeelcompensatie kan worden ingediend. Dit betekent niet, dat er geen claim voor nadeelcompensatie ingediend kan of zal worden.

Belangrijke data

8 juli 2025	Deadline onderhandse biedingen
23 juli 2025	Executieverkoop, indien de onderhandse verkoop niet succesvol is
23 september 2025	Behandeling raadsvoorstel voorkeursrecht

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. A.P.A. Oostermeijer,
loco-gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.

To: 5.1.2e | 5.1.2e [redacted]@gmail.com]
From: 5.1.2e [redacted]
Sent: Mon 9/15/2025 1:49:50 PM
Subject: RE: Exclusieve uitnodiging Derby Day receptie
Received: Mon 9/15/2025 1:49:51 PM

Goedemiddag,
Hartelijk dank voor uw uitnodiging aan de heer Wouter Kolff aanwezig te zijn bij de Derby Day receptie te houden op zondag 21 september a.s.
Helaas is de heer Kolff niet in de gelegenheid aan uw uitnodiging gevolg te geven.
Langs deze weg wenst hij u een zeer geslaagde dag toe!

Hartelijke groet,

5.1.2e [redacted]

Secretariaat Commissaris van de Koning
Secretariaat Chef Kabinet
Team Kabinet

T 5.1.2e [redacted]
M 5.1.2e [redacted]
E 5.1.2e [redacted]@pzh.nl

Werkdagen: ma, di, wo, do, vr

Krachtig Zuid-Holland

Van: 5.1.2e [redacted]

Verzonden: maandag 8 september 2025 13:26

Aan: secretariaatcdk

Onderwerp: Exclusieve uitnodiging Derby Day receptie

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2e [redacted]@gmail.com. [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Onderwerp: Exclusieve uitnodiging Derby Day receptie zondag 21 september

Geachte heer Kolff,

Wij nodigen u graag uit voor de **Derby Day receptie** op **zondag 21 september** van **14.30 tot 18.00** in de Panorama zaal op Renbaan Duindigt.

In de bijlage vindt u een gedetailleerde uitnodiging.

Wij hopen u te mogen verwelkomen. RSVP graag via deze email.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e [redacted]

5.1.2e [redacted] SBRD

EXCLUSIEVE UITNODIGING

ZONDAG 21 SEPTEMBER

Start koersen 13.00 | Receptie 14.30 tot 18.00

RENBAAN DUINDIGT, PANORAMA ZAAL

Walsdorperlaan 29, Wassenaar

GEACHTE HEER/MEVROUW,

WIJ NODIGEN U (+1) GRAAG UIT OM DE PRESTIGIEUZE
DERBY P [DRAVERIJ] RACES TE AANSCHOUWEN IN DE
VIP-RUIMTE OP RENBAAN DUINDIGT.

MET VRIENDELIJKE GROET,
HET BESTUUR VAN SBRD

RSVP GRAAG UITERLIJK VOOR 12 SEPTEMBER VIA

E: 5.1.2e@GMAIL.COM

position paper
overgangsgebied meijendel
den haag - wassenaar

abeveenstralandschapsarchitect

Stadsduinlandschap *natuur & recreatie in stad & duinen*

foto: NP Hollandse Duinen

colofon

Stadsduinlandschap: natuur & recreatie in stad & duinen

Position Paper Overgangsgebied Meijendel
Den Haag-Wassenaar

datum:
26 september 2024

opgesteld door:
5.1.2e landschapsarchitect
i.s.m.
5.1.2e 5.1.2e landschapsarchitect & 5.1.2e 5.1.2e ecologisch advies

in opdracht van:
gemeente Den Haag, Dienst Stedelijke Ontwikkeling

projectgroep:
gemeente Den Haag
gemeente Wassenaar
drinkwaterbedrijf Dunea

stakeholders:
Staatsbosbeheer
Nationaal Park Hollandse Duinen
Landschapstafel Duin, Horst en Weide
Stichting Hart van Meijendel
Stichting Duinbehoud
Provincie Zuid-Holland

opbouw

- 1. conclusie 3
- 2. aanleiding 7
- 3. opgave 9
- 4. analyse 16
- 5. visie 39
- 6. voorstel 46

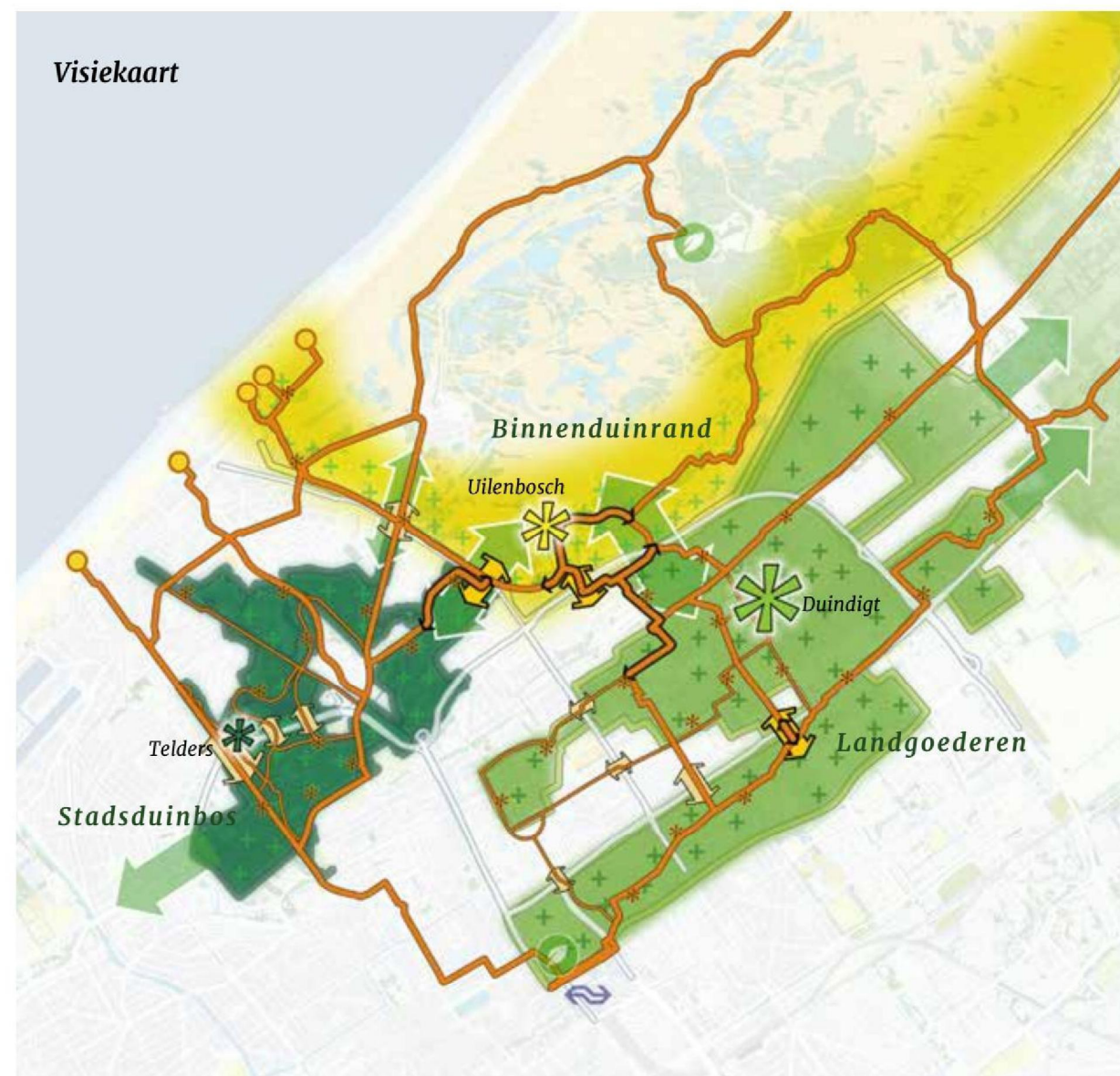
conclusie

Een uniek Stadsduinlandschap

Het overgangsgebied tussen de duinen van Meijndel enerzijds en Den Haag en Wassenaar anderzijds biedt de kans zich te ontwikkelen tot een uniek en aantrekkelijk stadsduinlandschap, waar natuur en recreatie hand in hand gaan. Het gebied kent een aantal grote uitdagingen. Er is sprake van een bijzondere situatie waarbij het stedelijk gebied direct grenst aan een waardevol natuurgebied. De duinen zijn van grote waarde als uitloopgebied in dit dichtbevolkte deel van de Randstad. Maar de natuurkwaliteit staat onder druk en maatregelen ter verbetering zijn noodzakelijk. In het stedelijk gebied grenzend aan de duinen ligt een groot aantal groenge-

bieden die tevens van belang zijn voor recreatie en natuur. Door deze groengebieden meer in samenhang met elkaar te brengen en beter te verbinden met de duinen ontstaan kansen voor zowel natuur als recreatie in het gebied.

Dit position paper bepleit de vorming en versterking van een drietal robuuste groenclusters in de overgangszone met elk een eigen onderscheidend profiel, voortbouwend op de natuurlijke ondergrond en historische ontwikkeling: de Binnenduintrandzone, het Stadsduinbos en de Landgoederenzone. Door de verschillende deelgebieden beter met elkaar te verbinden, de natuurkwaliteit op een bij het gebied

passende manier te versterken en aanvullend recreatief programma toe te voegen kan het bestaande groen beter benut worden en een meerwaarde voor natuur en recreatie opleveren. Het versterken van het recreatieve routenetwerk, door het ontwikkelen van aantrekkelijke en veilige doorgaande routes tussen de deelgebieden, draagt bij aan het realiseren van een recreatieve zonering door het te koppelen aan het afwaarderen van paden in kwetsbare gebieden voor natuur. Een aantrekkelijk recreatief netwerk draagt ook bij aan het terugdringen van het autoverkeer voor bezoek aan groen- en natuurgebieden. Minder autoverkeer in het overgangsgebied draagt bij aan een vermindering van de uitstoot op de natuur van Meijndel. Ook draagt het bij aan verbetering van de leefbaarheid in de stad en verkeersveiligheid voor fietsers en wandelaars. Het position paper pleit daarom voor het afschalen van de bestaande parkeervoorzieningen in en langs de duinen en sterkere inzet op openbaar vervoer en de fiets.

Een samenhangende benadering van natuur en recreatie is van essentieel belang in dit gebied. Door een goede zonering kan zowel de natuur als de recreatie versterkt worden. Om dit effectief te doen is een aanpak op de schaal van het Stadsduinlandschap als geheel noodzakelijk.

Op een tweetal locaties binnen het overgangsgebied worden kansen gezien voor een substantiële impuls voor zowel natuur als recreatie.

TNO-Uilenbosch

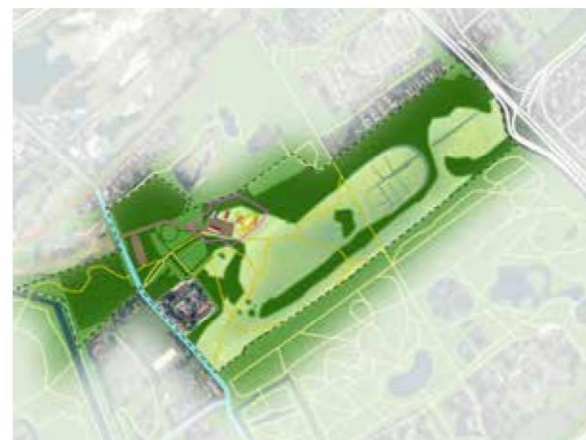
Rondom de locatie van TNO-Uilenbosch kan een nieuw entreegebied tot de duinen worden gerealiseerd, door het transformeren van de huidige (militaire) sportvelden tot een openbaar toegankelijk gebied met kansen voor aanvullend recreatief programma (natuurspelen, kleinschalige horeca, informatievoorziening). Door nieuwe aantrekkelijke routes worden bestaande verbindingen beter en logischer aan elkaar gekoppeld en kan ook de verbinding met de wijk Duinzigt worden versterkt en een hoogwaardig alternatief zijn voor een eerder geopperde poortfunctie bij het Royaardsplein in deze wijk.

De natuurkwaliteit kan hier verbeterd worden door het realiseren van nieuwe natuur op de voormalige sportvelden, het plaatselijk ontwikkelen en versterken van duinbos en het creëren van een betere recreatieve zonering bij de naastgelegen Waalsdorpervlakte, waar sprake is van verstoringsgevoelige vegetatie.

Duindigt

De andere kansrijke locatie betreft renbaan Duindigt. In zijn huidige vorm zal de renbaan niet kunnen blijven voortbestaan. Er zal de komende tijd dan ook een transformatie gaan plaatsvinden. Vanuit dit position paper zien we dit als een uitgelezen en eigenlijke enige kans om binnen de overgangszone een substantiële toevoeging voor natuur en recreatie te doen. Daarmee schetsen we een alternatief voor de huidige plannen, die evengoed aansluit

bij de ambitie uit de structuurvisie om de strandwalvlakte te waarborgen als open en groen gebied. Zowel vanuit natuur als recreatie is er met de toenevende bevolkingsgroei en de aanleg van nieuwe woonwijken dringend behoefte aan ruimte voor extra groen. Bij Duindigt ligt er een kans om dit op betekenisvolle manier te realiseren. Juist hier liggen er kansen om een ontbrekende schakel in het groene netwerk te realiseren. Natuurontwikkeling kan hier gepaard gaan met recreatieve voorzieningen met een vergelijkbare aantrekkingskracht als de huidige Vallei Meijndel, maar dan buiten de duinen zelf. De locatie kan zich daarmee als een nieuw poortgebied ontwikkelen zoals beoogd in het kader van het Nationaal Park Hollandse Duinen.

Beide locaties (TNO-Uilenbosch en Duindigt) bieden dus grote kansen maar zijn qua realisatie complex en afhankelijk van bereidwilligheid van diverse andere partijen. Het zal vragen om intensief overleg en doorzettingsvermogen. Niet makkelijk, maar wel de moeite dubbel en dwars waard vanwege de unieke kansen die zich hier voordoen.

Op een wat kleinere schaal ligt er ook binnen het cluster Stadsduinbos een kans voor het toevoegen van nieuw recreatief programma in combinatie met

de verdere ontwikkeling van de Internationale Zone en de daarmee samenhangende ambitie voor ongelijkvloerse kruisingen van het Telderstrace.

Tegenover deze 'grote projecten' die wellicht een wat langere adem vergen staat een aantal kleinere, meer concrete acties voortvloeiend uit dit paper waar op kortere termijn werk van gemaakt kan worden. Ze zijn in onderstaande lijst opgesomd.

Oversteek

Opheffen barrière werking infrastructuur door creëren verkeersveilige oversteekmogelijkheden. Bij voorkeur ongelijkvloers door een tunnel of fietsbrug. In eerste aanleg kan er soms ook een veiliger oversteek mogelijkheid gecreëerd worden door aanpassing van het wegprofiel.

- Benoordenhoutsweg: Laan van Clingendael – Haagse Bos
- Benoordenhoutseweg: Waalsdorperlaan
- Van Alkemadelaan: Klein-Zwitserland – 5.1.2e Kiepad
- Teldersweg: Scheveningse Bosjes – Ver-Huëllweg
- Van Alkemadelaan: Clingendael – Van Montfoortlaan.

- Laan van Nieuw Oost-Indië: Leidsestraatweg (Haagse Bos)
- Laan van Nieuw Oost-Indië: Zuiderpad (Haagse Bos)

Parkeren

Afwaarderen parkeervoorzieningen in en langs de duinen om uitstoot van (fossiel) autoverkeer terug te dringen. Opheffen, verplaatsen of alleen te gebruiken door elektrische auto's. 5.1.2e gelijk in combinatie met aanvullende OV-diensten (pendelbus).

- Zwarte Pad, Scheveningen
- Parkeerplaats achter TNO
- Vallei Meijendel, de Boerderij

Verhardingen

Versmallen en vergroenen van wegen ten gunste van langzaam verkeer en afwaarderen van paden ten gunste van natuur. Kansen hiertoe nader te onderzoeken. Nu al in beeld:

- Laan van Clingendael (versmallen en vergroenen)
- Wegen Scheveningse Bosjes (Ver-Huëllweg, Gerbrandyweg, Duinweg: versmallen vergroenen en recreatief profiel)
- Trambaanpad (verwijderen i.v.m. nieuw parallel fietspad Badhuislaan)
- Wandelpaden Scheveningse Bosjes (deels / plaatselijk afwaarderen

i.v.m. creëren rustzones)

- Padenstructuur Waalsdorpervlakte (te onderzoeken i.v.m. verstoringsgevoelige natuur)

Natuurkwaliteit

Verbeteren natuurkwaliteit bestaand stedelijke groengebieden door plaatselijk omvorming en aanpassingen in beheer. Met name door ontwikkelen van bloemrijk grasland is winst te behalen. Parkbos omvormen naar meer natuurlijk duinbos. Nader uit te werken in overleg met betrokken beheerders en ecologen. E.e.a. te verwerken in actualisatie beheerplannen.

Routenetwerk

Nader uitwerken routenetwerk met mogelijke upgrade van de hoofdroutes gericht op herkenbare routing, profiel en materialisering en veilige oversteekmogelijkheden. Te koppelen aan aandacht voor markering entrees groengebieden en vergroten recreatieve aantrekkelijkheid door koppeling met te ontwikkelen verblijfsplekken en (kleinschalig) recreatief programma.

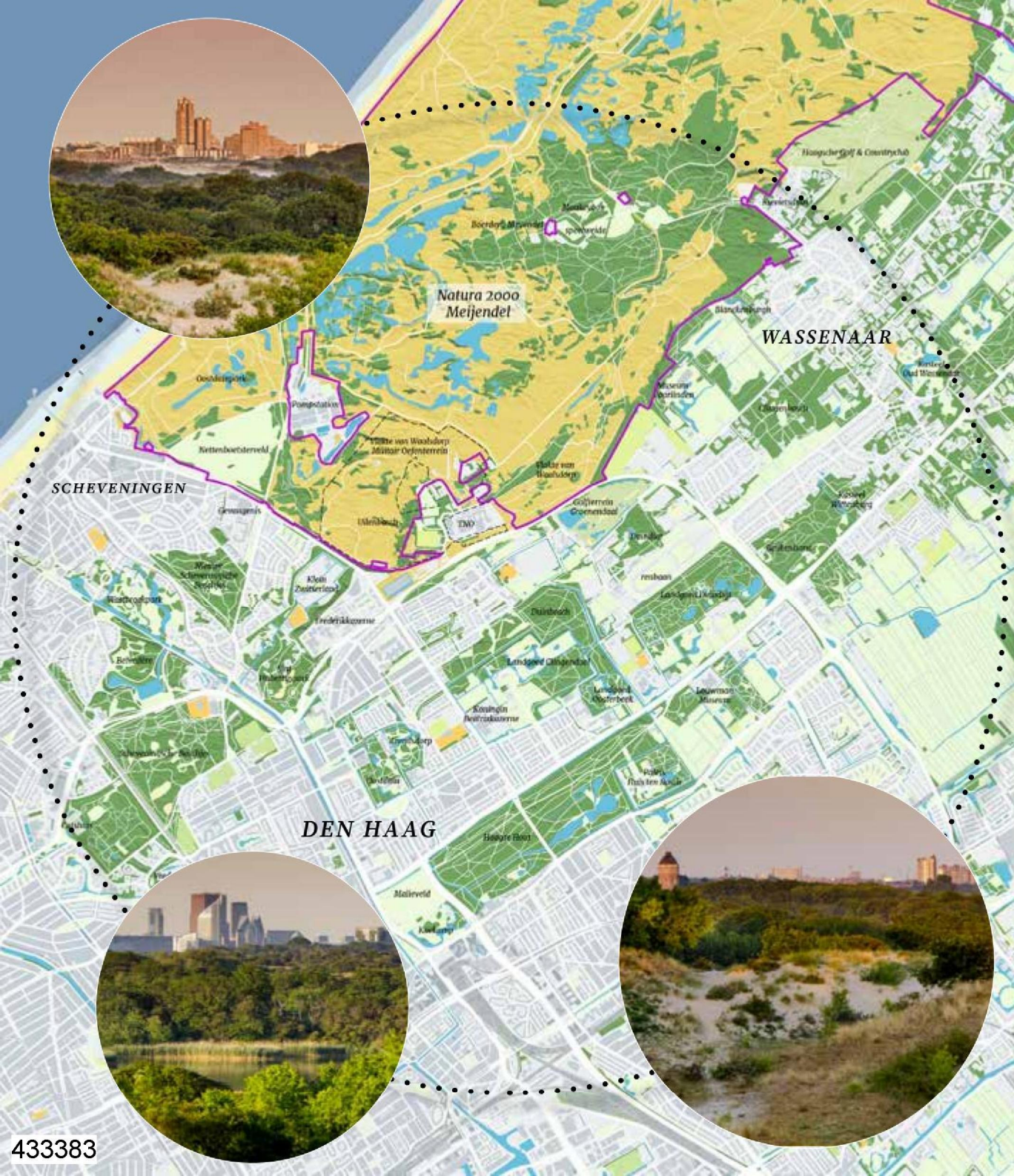
Haagse Toppers

Nader uitwerken Rondje Haagse Toppers in het Stadsduinbos. Herstel uitzichtpunten, toevoegen recreatief / sportief programma en verbinden met een herkenbare routing.

Sporttrack

Nader uitwerken Sporttrack, Buitenplaatscluster. Duidelijk herkenbare sport-route als verbindend circuit met toevoeging van urban-sports voorzieningen, gekoppeld aan de diverse sportclubs in het gebied.

aanleiding

aanleiding

mooie stad achter de duinen

Den Haag en Wassenaar grenzen met hun stedelijk gebied direct aan een bijzonder natuurgebied: Meijendel-Berkheide. Dit duinlandschap kenmerkt zich door hoge natuurwaarden en heeft een beschermde status als Natura2000-gebied.

De duinen zijn daarnaast voor veel bewoners een belangrijk recreatie- en uitloopgebied dat deel uitmaakt van hun leefomgeving. In het volle, verstedelijkte landschap van de Zuidvleugel zijn strand en duinen waardevol als 'ademruimte' voor de stad.

Stad en natuur zijn dus nauw met elkaar verbonden. Maar zowel vanuit ecologisch als recreatief oogpunt zijn er grote uitdagingen. De natuurkwaliteit van dit gebied staat onder druk, onder

andere als gevolg van stikstofbelasting en verstoring, en maatregelen ter verbetering zijn hard nodig. Tegelijkertijd neemt het aantal inwoners in de regio steeds verder toe en groeit de behoefte aan ruimte voor recreatie. De druk op de bestaande groene ruimte neemt daardoor steeds verder toe.

Binnen dit spanningsveld richt dit position paper zich op de relatie tussen natuur en recreatie in het overgangsgebied tussen het natuurgebied Meijendel en het stedelijk gebied van Den Haag en Wassenaar. Het verkent de mogelijkheden om te komen tot een gecombineerde ontwikkeling van natuur en recreatie die recht doet aan de bijzondere waarden en kwaliteiten en tegelijkertijd een antwoord biedt aan de gestelde uitdagingen.

oppgave

▲ Parkeerdruk bij Meijendel. © District5

Drukke bij natuurgebied Meijendel en Scheveningen

UPDATE Net als gisteren, trekken mensen vandaag weer massaal de natuur in met dit mooie weer. Het parkeerterrein bij natuurgebied Meijendel in Wassenaar was rond 10.00 uur zelfs alweer vol. Ook in Scheveningen is het inmiddels aardig druk.

Op pad met de boswachter in de duinen van Meijendel en Texel: dit is wat stikstof met de natuur doet

De argeloze leek ziet alleen maar groen, maar een boswachter of ecooloog ziet direct het verschil tussen een natuurgebied met relatief veel of juist weinig stikstof. In de duinen van Den Haag (veel stikstof) en Texel (minder stikstof) gaan we op pad. 'Het had hier geel moeten zien van het bloeiende geel walstro.'

5.1.2e

24 juni 2022, 22:13

Het 'stikstofrijke' natuur- en waterwingebied Meijendel nabij Wassenaar. Beeld Freek van den Bergh

opgave

verbeteren natuurkwaliteit meijendel

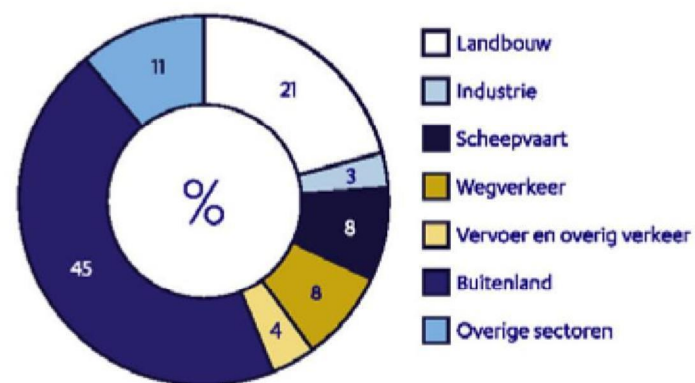
De natuurkwaliteit van het Natura-2000 gebied Meijendel-Berkheide staat onder druk.

In het kader van het Programma Landelijk Gebied en op basis van de Natuurdoelanalyse Meijendel-Berkheide zijn de opgaven voor natuurherstel in beeld gebracht.

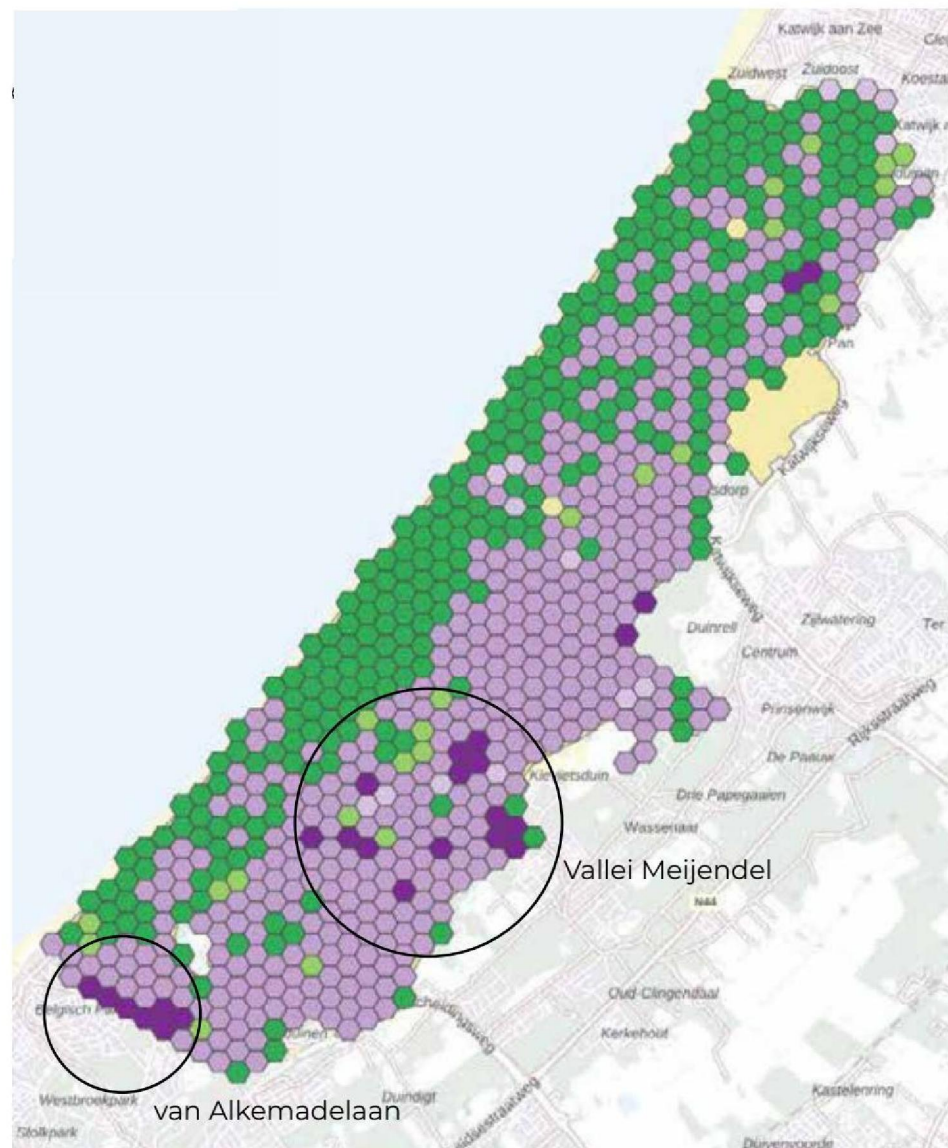
Naast beheeropgaven, zoals de aanpak van exoten en het introduceren van meer dynamiek (verstuiving) in het gebied spelen er twee belangrijke kwesties in het gebied:

- stikstof
- recreatiedruk

Herkomst stikstofdepositie

bron:
Toetsbaar voorontwerp Zuid-Hollands programma landelijk gebied, 30 juni 2023

- Geen overbelasting (>70 mol onder KDW)
- Naderende overbelasting KDW (<70 mol onder KDW)
- Matige overbelasting (> KDW)
- Sterke overbelasting (> 2x KDW)

opgave

stikstof

Vrijwel het gehele Natura2000 gebied heeft te maken met een overbelasting van stikstofdepositie. De hoge stikstofdruk leidt tot een toename van nutriënten en verzuring waardoor vooral kenmerkende droge duingraslanden ('grijze duinen') vergrassen en in kwaliteit afnemen en voor het gebied karakteristieke soorten zoals rozenkransje sterk achteruit zijn gegaan of, zoals de tapuit, geheel zijn verdwenen.

Een groot deel van de stikstofdepositie komt letterlijk overzees 'aangewaaid' vanuit het buitenland en vanwege scheepvaart. Landbouw speelt ook een rol, maar in vergelijking met andere gebieden hier relatief bescheiden.

Voor de duinen geldt dat 15-25% van de stikstofdepositie afkomstig is van woningen, industrie en mobiliteit. In het zuidelijk deel van Meijendel zal dat naar verwachting relatief meer zijn vanwege de ligging t.o.v. de stad. Er lijkt een directe relatie tussen wegverkeer en plaatselijk zware overbelasting ter plaatse van de van Alkemadelaan en rond de Vallei Meijendel (bezoekerscentrum met parkeerterreinen). Dit dient verder onderzocht te worden.

opgave

recreatiedruk

Het duingebied is een belangrijk recreatie- en uitloopgebied voor de bewoners van Den Haag.

Vallei Meijendel vormt daarbij een belangrijke recreatieve bestemming in het duingebied met een bezoekerscentrum, horeca en speelvoorzieningen. De locatie is per auto (via Wassenaar) goed bereikbaar.

De duinen worden verder vooral gebruikt om te wandelen, fietsen en te sporten (hardlopen, wielrennen). Het duingebied is maar voor een beperkt deel openbaar toegankelijk: ca 25% van het gehele gebied is onder voorwaarden het hele jaar opengesteld, nog eens 13% met een dagkaart. De rest is vanwege de functie als waterwingebied of defensie terrein afgesloten voor publiek.

Zeker op bepaalde tijdstippen wordt door gebruikers en beheerders een grote recreatieve druk in het gebied ervaren. Verwacht wordt dat deze druk verder toe zal nemen, ook gezien het groeiende inwonersaantal de komende jaren. Volgens prognoses van de gemeente, gebaseerd op concrete woningbouwplannen, zal de Haagse bevolking van nu ruim 563.000 richting 2030 groeien naar bijna 611.000. In 2040 wordt een populatie van tussen de 630.000 en 640.000 verwacht. Ook het toerisme zal naar verwachting verder groeien.

Natura 2000

overgangsgebied

'Overgangsgebieden zijn overwegend agrarische gebieden grenzend aan Natura 2000-gebieden. Deze gebieden leveren een bijdrage aan de gunstige staat van instandhouding voor behoud en herstel van de biodiversiteit in Natura 2000-gebieden. Systeemherstel is hiervoor noodzakelijk. Opgaven voor biodiversiteit, stikstof, klimaat, water en landbouw worden in de overgangsgebieden gelijktijdig aangepakt.'

bron:

werkgroep Overgangsgebieden Natura 2000

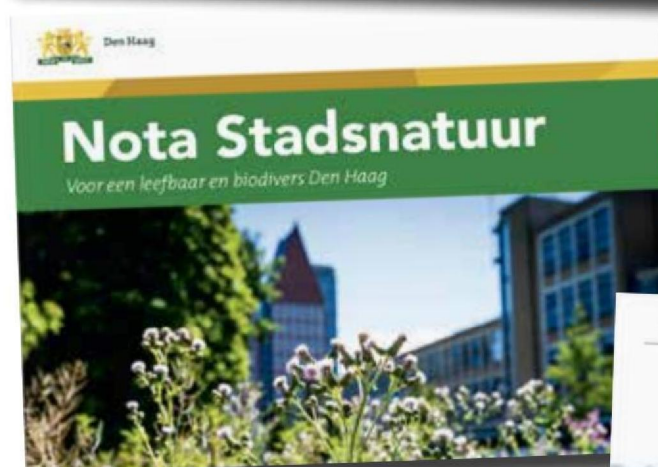
opgave

overgangsgebieden

Een van de maatregelen die in het kader van het Programma Landelijk Gebied wordt voorgesteld is het inrichten van zgn. 'overgangsgebieden'.

In de overgangsgebieden worden verschillende opgaven t.a.v. o.a. klimaat, biodiversiteit, en recreatie met elkaar verbonden en dragen met hun ontwikkelingen bij aan behoud en herstel van de N2000 gebieden.

Wat dit gebied bijzonder maakt is dat de natuur direct aan het stedelijk gebied grenst. Juist in de randzone liggen hier verschillende grote en kleinere groengebieden die een belangrijke functie vervullen in de groenstructuur van de stad: zowel recreatief als ecologisch. Hier speelt een groot aantal plannen en ambities die gericht zijn op het versterken van de natuurwaarden en de recreatieve kwaliteit van het gebied.

opgave

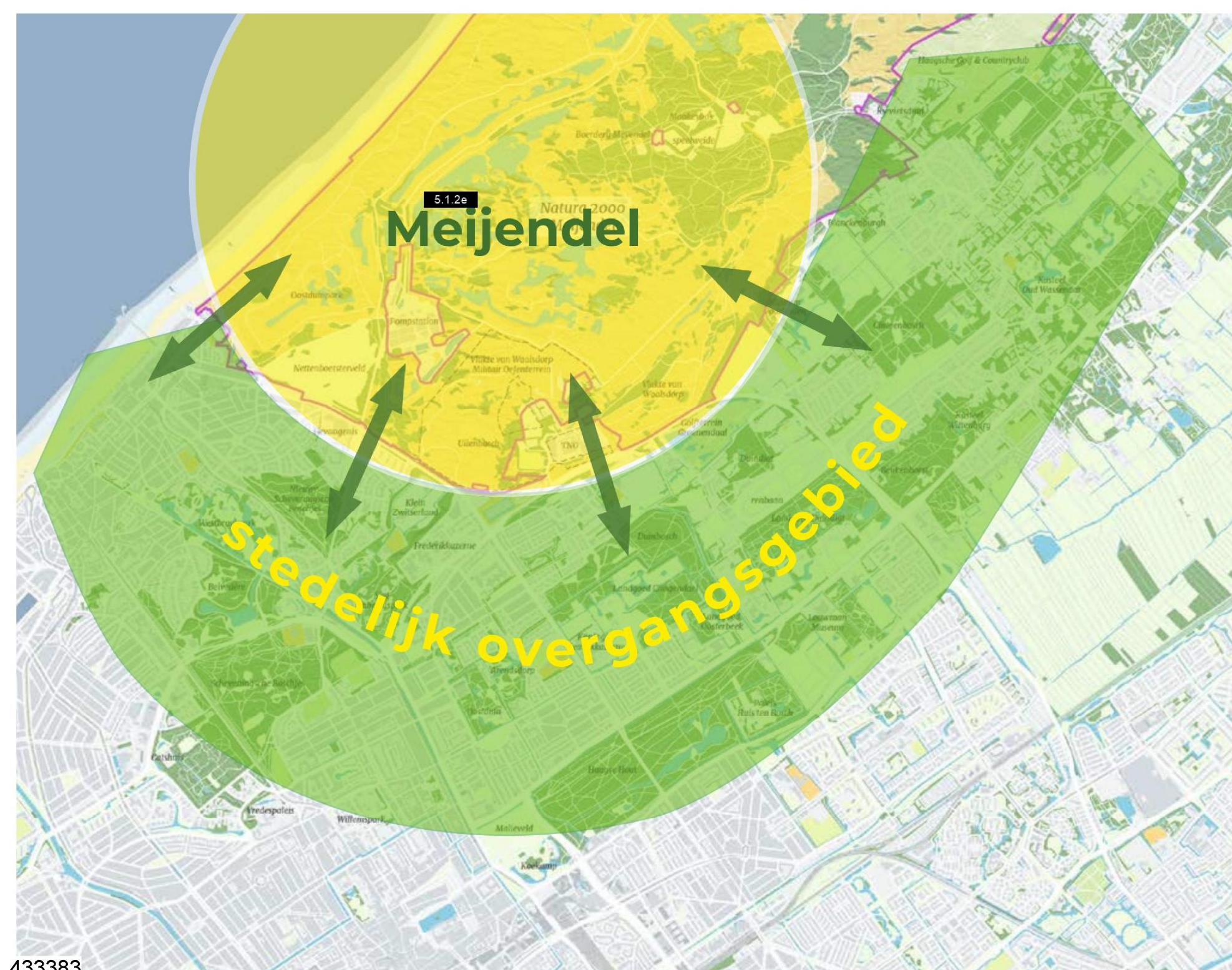
aansluiten bij bestaand beleid

In dit overgangsgebied komt een groot aantal plannen, ambities en beleidsvoornemens samen die een directe relatie hebben met de gesignaleerde opgaven. Op gemeentelijk niveau zijn zowel in Den Haag als Wassenaar in diverse beleidsstukken ambities vastgesteld die zijn gericht op het verder versterken van de natuur- en groengebieden binnen de gemeenten. Daarnaast is er divers beleid gericht op het vergroten van de mogelijkheden en aantrekkelijkheid voor recreatie, sport en bewegen.

Op regionale schaal is er een directe link met de ambities vanuit Nationaal Park Hollandse Duinen, gericht op versterking van de natuur in zowel de duinen als aangrenzend stad en achterland, versterking van de landschappelijke en cultuurhistorische gebiedsidentiteit en het creëren van een 'gastvrij park' door middel van aantrekkelijke routes, bestemmingen en een recreatieve zonering. Ook de ambities vanuit de provinciale erfgoedlijnen (o.a. Landgoederenzone en Atlantikwall) om het bijzondere erfgoed beter beleefbaar te maken sluit hier nauw bij aan.

Onderstaande punten beschrijven een aantal van de belangrijkste ambities zoals die geformuleerd zijn op gemeentelijk en provinciaal niveau:

- behoud en versterken stedelijke groene hoofdstructuur
- verbinden van groengebieden
- verbeteren van de natuurwaarden ('natuurinclusieve stad')
- vergroten recreatieve aantrekkelijkheid (routes en voorzieningen)
- realiseren van een recreatieve zonering (parkways en parkpoorten)
- stimuleren sport en bewegen
- verbeteren verkeersveiligheid wandelaars en fietsers
- beter beleefbaar maken en benutten erfgoed (landgoederen, atlantikwall)
- zorgdragen voor een goede waterkwaliteit (voldoen aan KRW)

opgave

Op basis van bovenstaande nadere duiding van de achtergronden komen we hiermee tot de volgende formulering van de opgave die we in dit position paper centraal stellen:

Het ontwikkelen van een ‘stedelijk overgangsgebied’ grenzend aan het Natura 2000 gebied Meijndel, dat bijdraagt aan behoud, herstel en versterking van de duinnatuur en in samenhang daarmee de groen-blauwe leefomgeving van de stad versterkt: toegevoegde waarde creëert voor zowel natuur als recreatie.

analyse

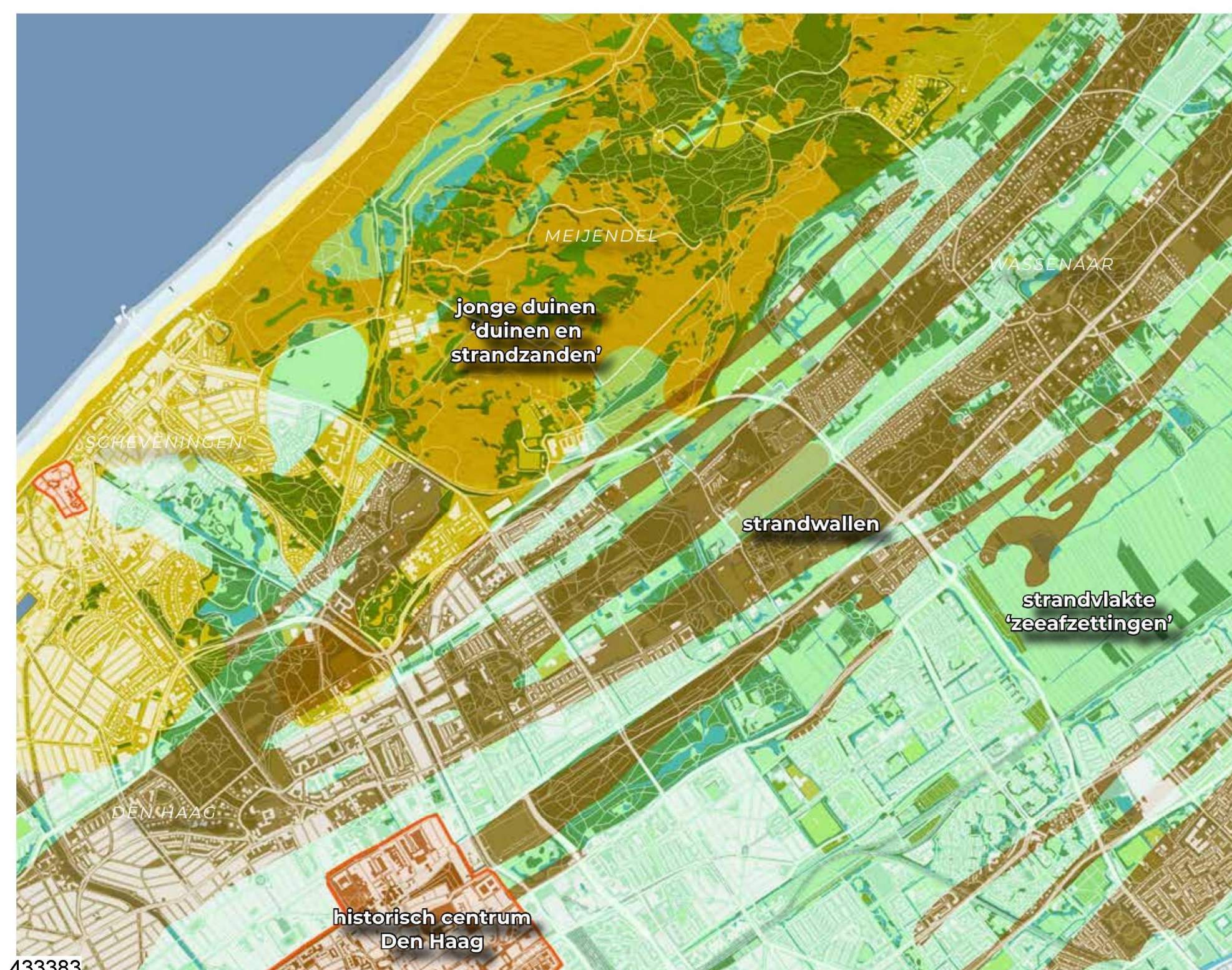
analyse

Om de kansen voor het ontwikkelen van een stedelijk overgangsgebied in beeld te krijgen is een analyse gemaakt die inzicht geeft in de huidige structuur van het gebied en de belangrijkste kwaliteiten en knelpunten duidt, vanuit de focus op natuur en recreatie.

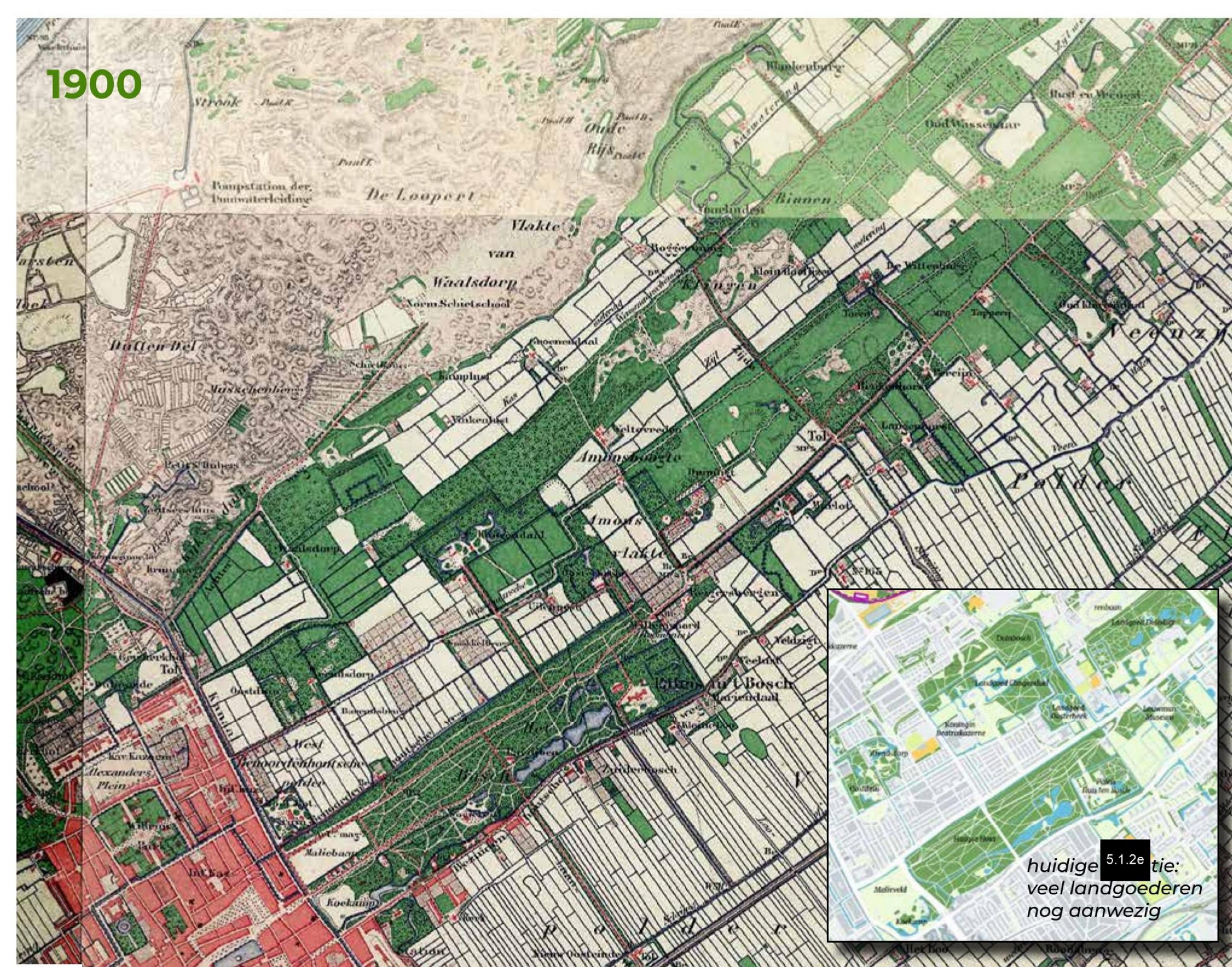
analyse

ondergrond

- De duinen vormen een continue structuur langs de kust, waar de stad in de loop der eeuwen overheen gegroeid is.
- Er is sprake van een herkenbaar patroon van strandwallen, strandvlaktes en jonge duinen in de stad.
- Het (historisch) wegenpatroon en gebruik volgt deze landschappelijke structuur.

1900

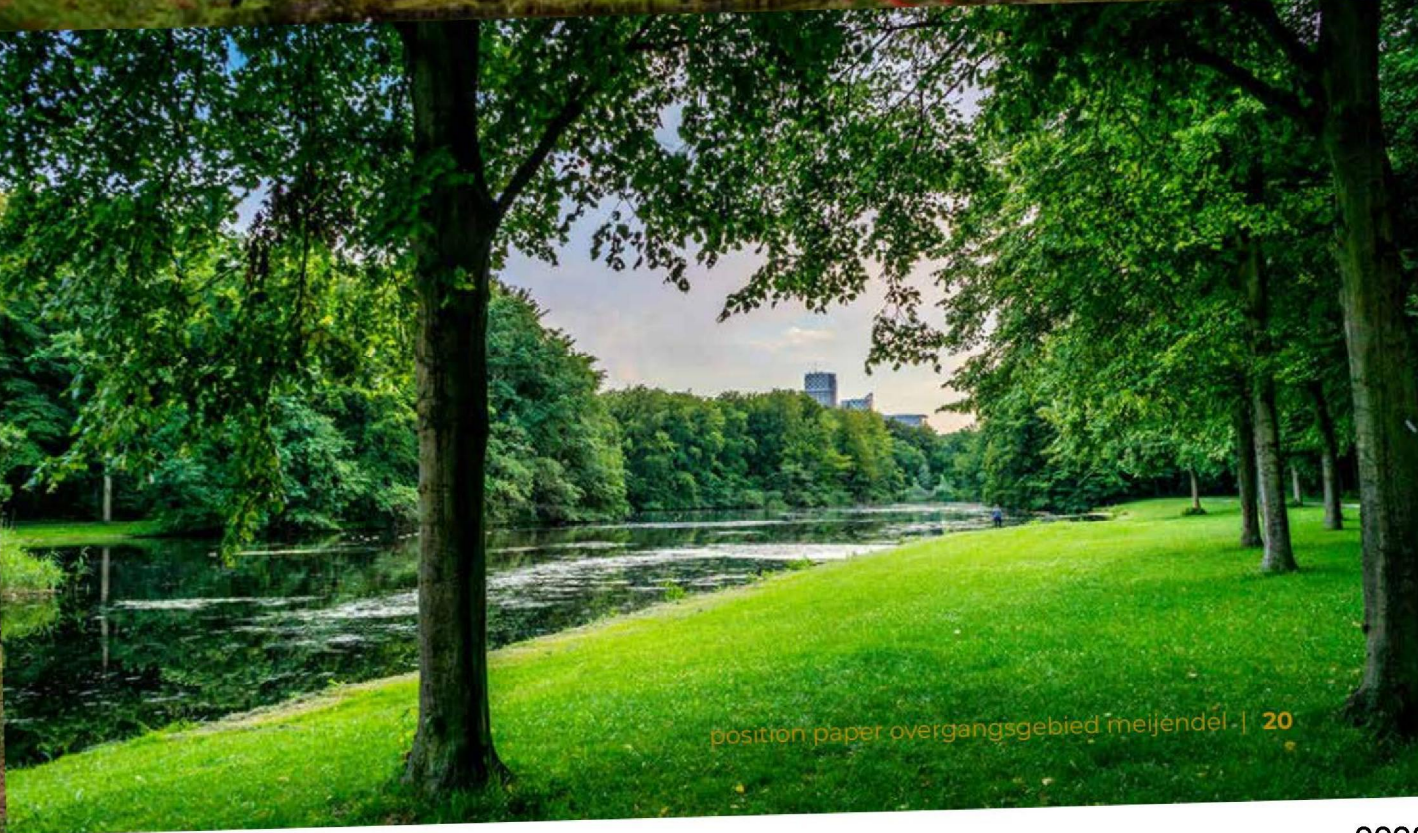
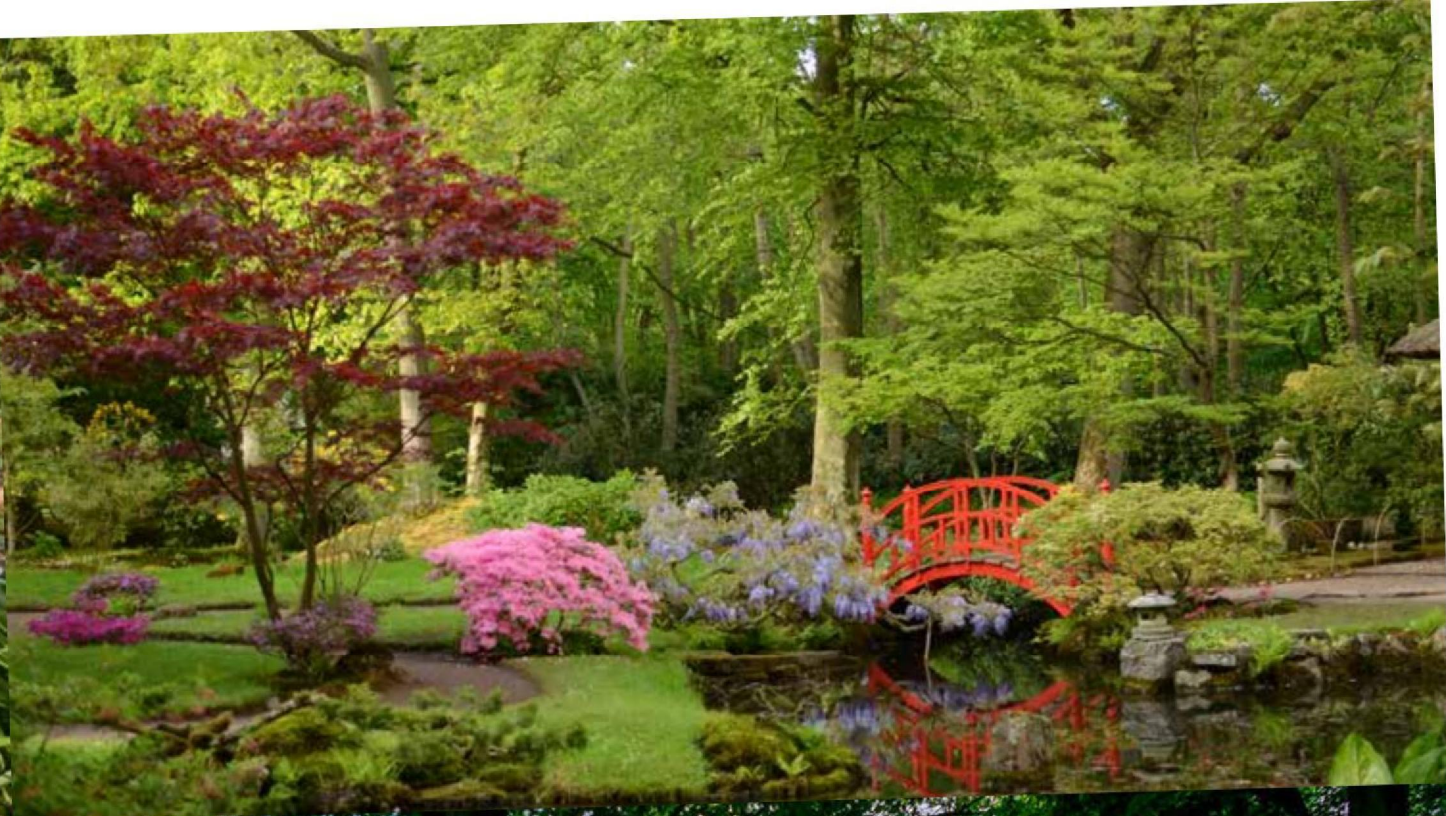
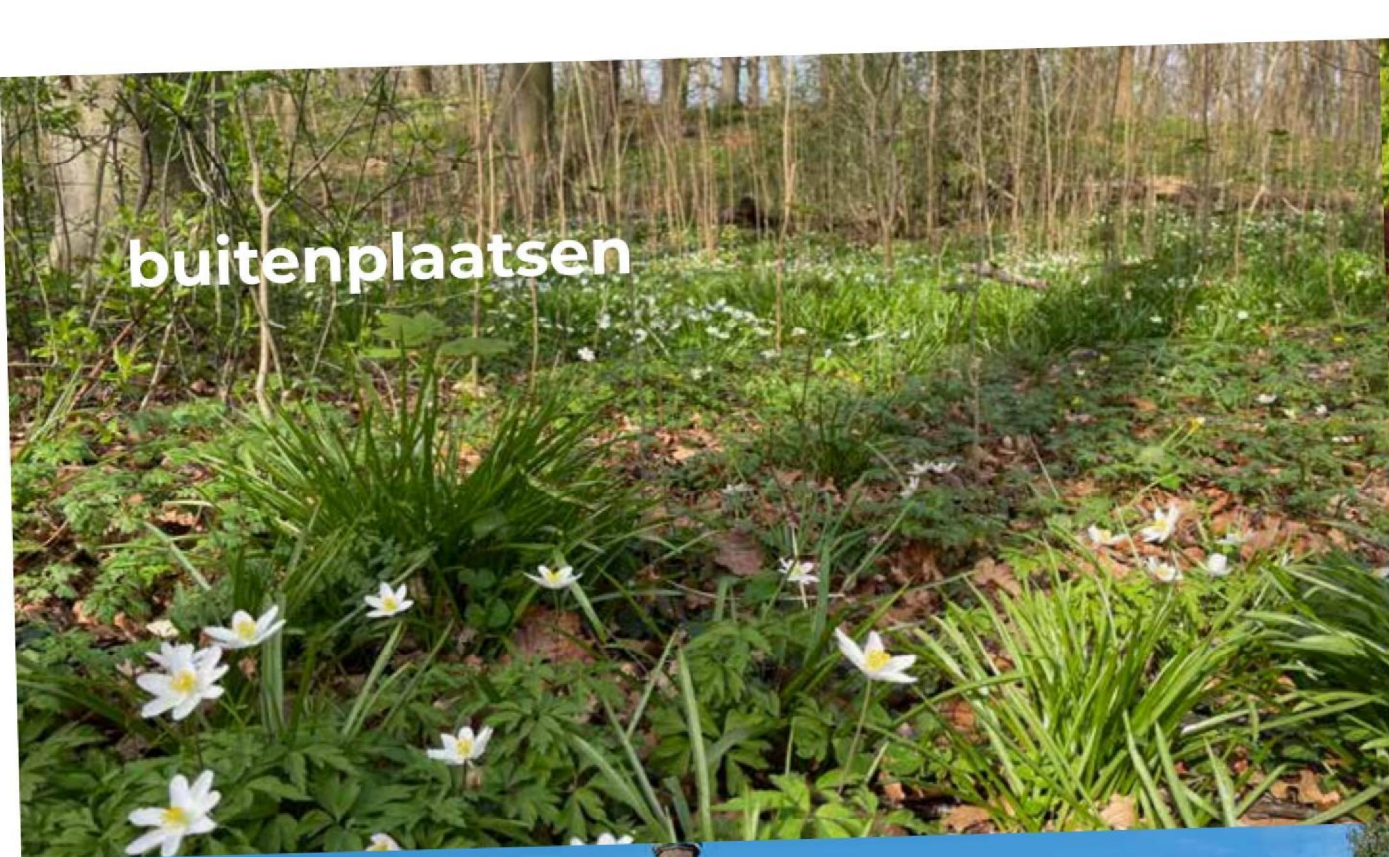
analyse

landgoederen en buitenplaatsen

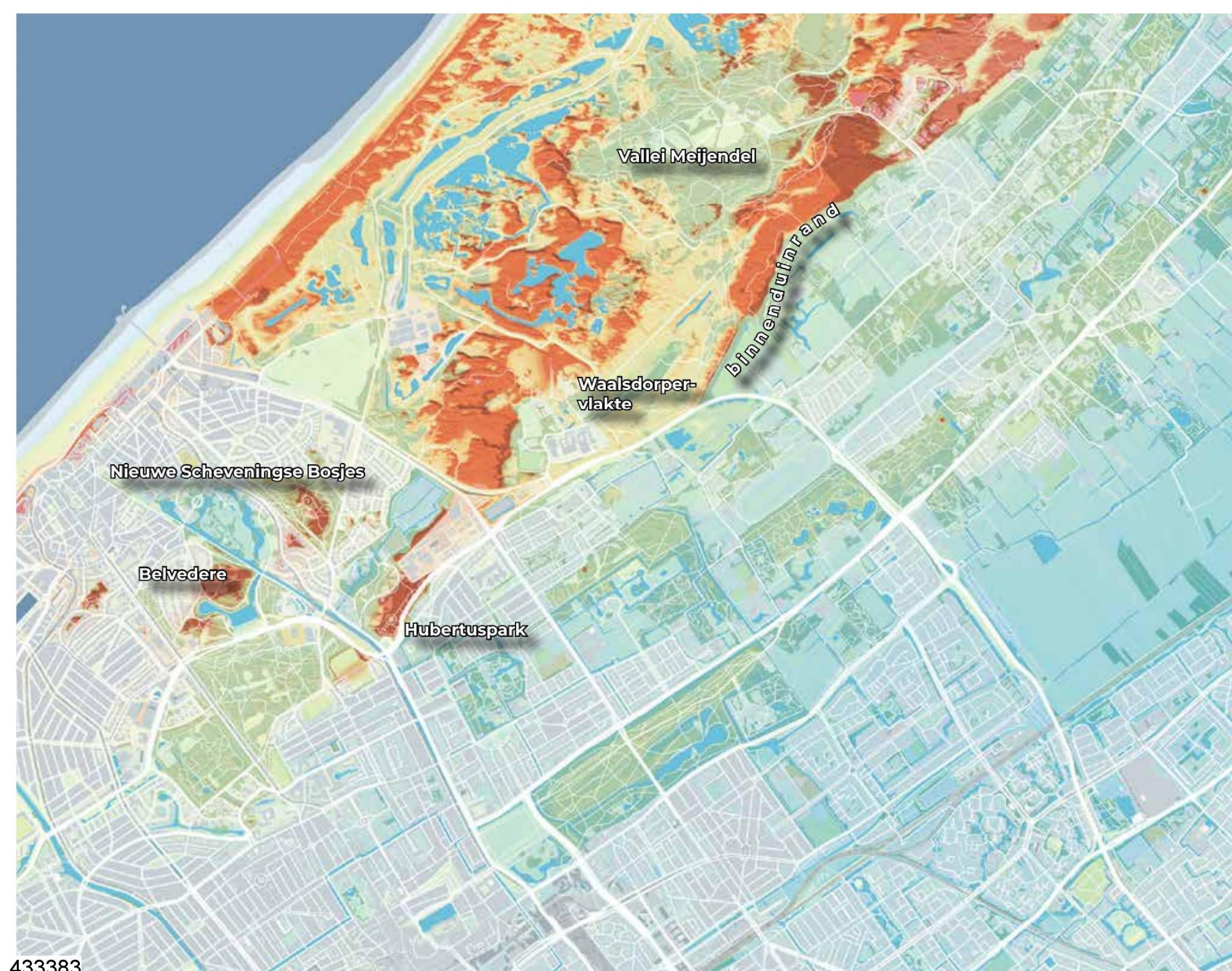
- 5.1.2e sprake van een karakteristieke structuur van landgoederen en buitenplaatsen gekoppeld aan de strandwallen
- Sommige daarvan zijn verdwenen, maar diverse landgoederen zijn nog aanwezig als grote groengebieden in de stad, zoals :
 - Oostduin
 - Arendsdorp
 - Clingendaal
 - Oosterbeek
 - Duindigt
 - 5.1.2e
 - Zorgvliet

huidige 5.1.2e tie:
veel landgoederen
nog aanwezig

buitenplaatsen

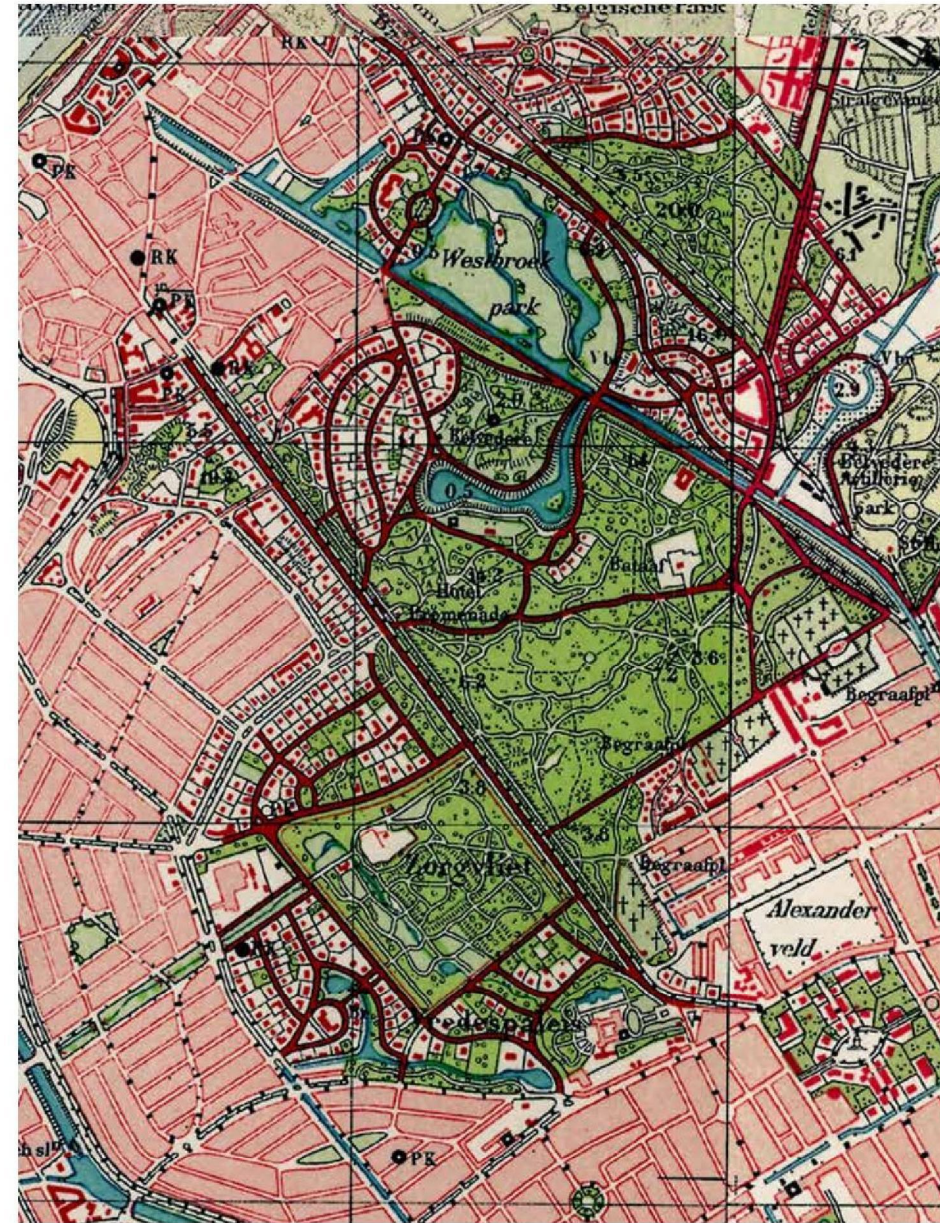
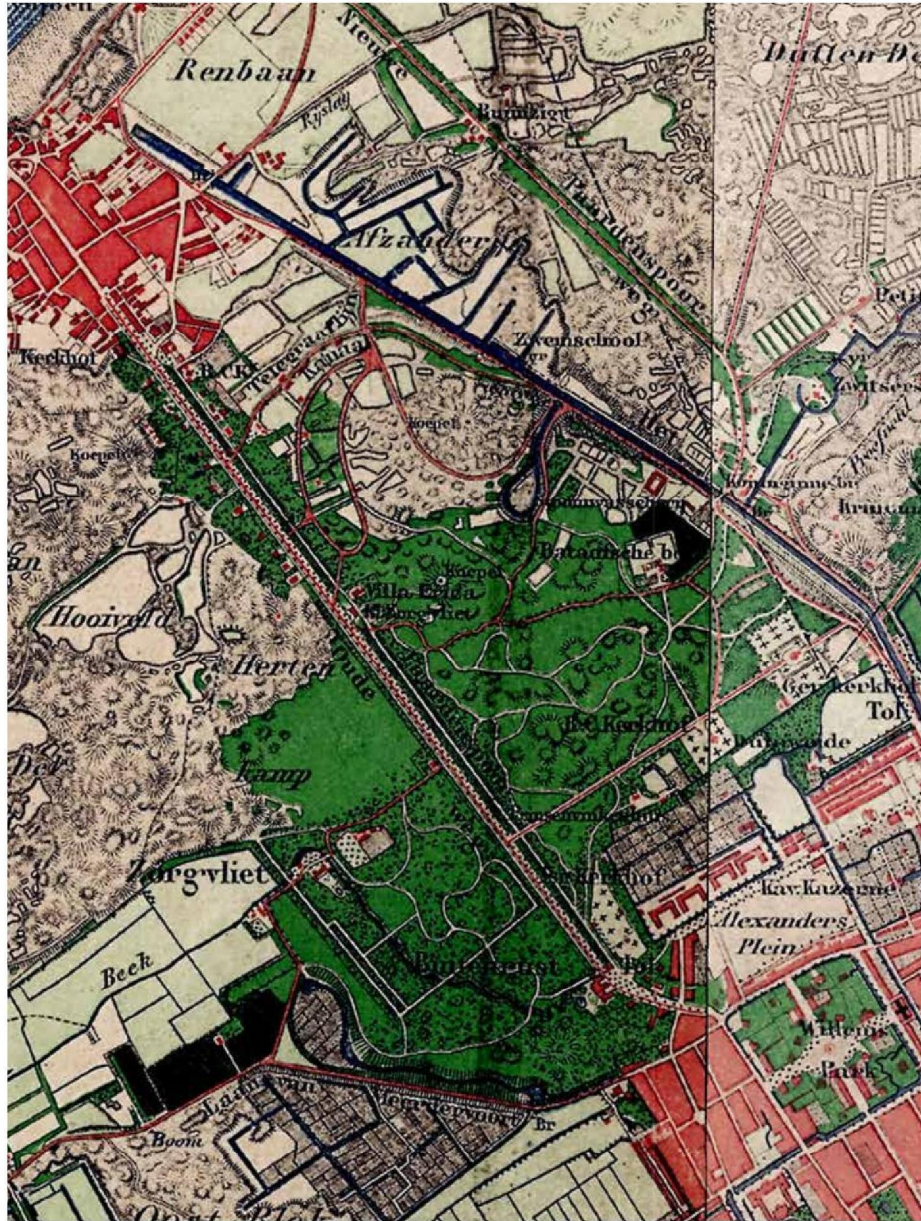
position paper overgangsgebied meijendel | 20

analyse

reliëf

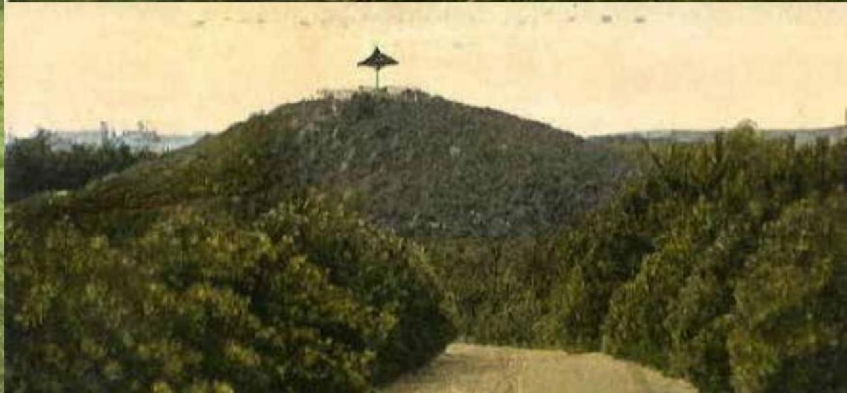
- Plaatselijk is er sprake van een markant reliëf, met hoge duintoppen; in Meijndel maar ook in de groengebieden in de stad.
- Enkele groengebieden zoals de Nieuwe Scheveningse Bosjes en Hubertuspark zijn daarmee herkenbaar als voormalige duinlandschap.
- De binnenduinrand is plaatselijk nog goed herkenbaar, met een scherp contrast tussen het reliëfrijke duingebied en het vlakker achterland.

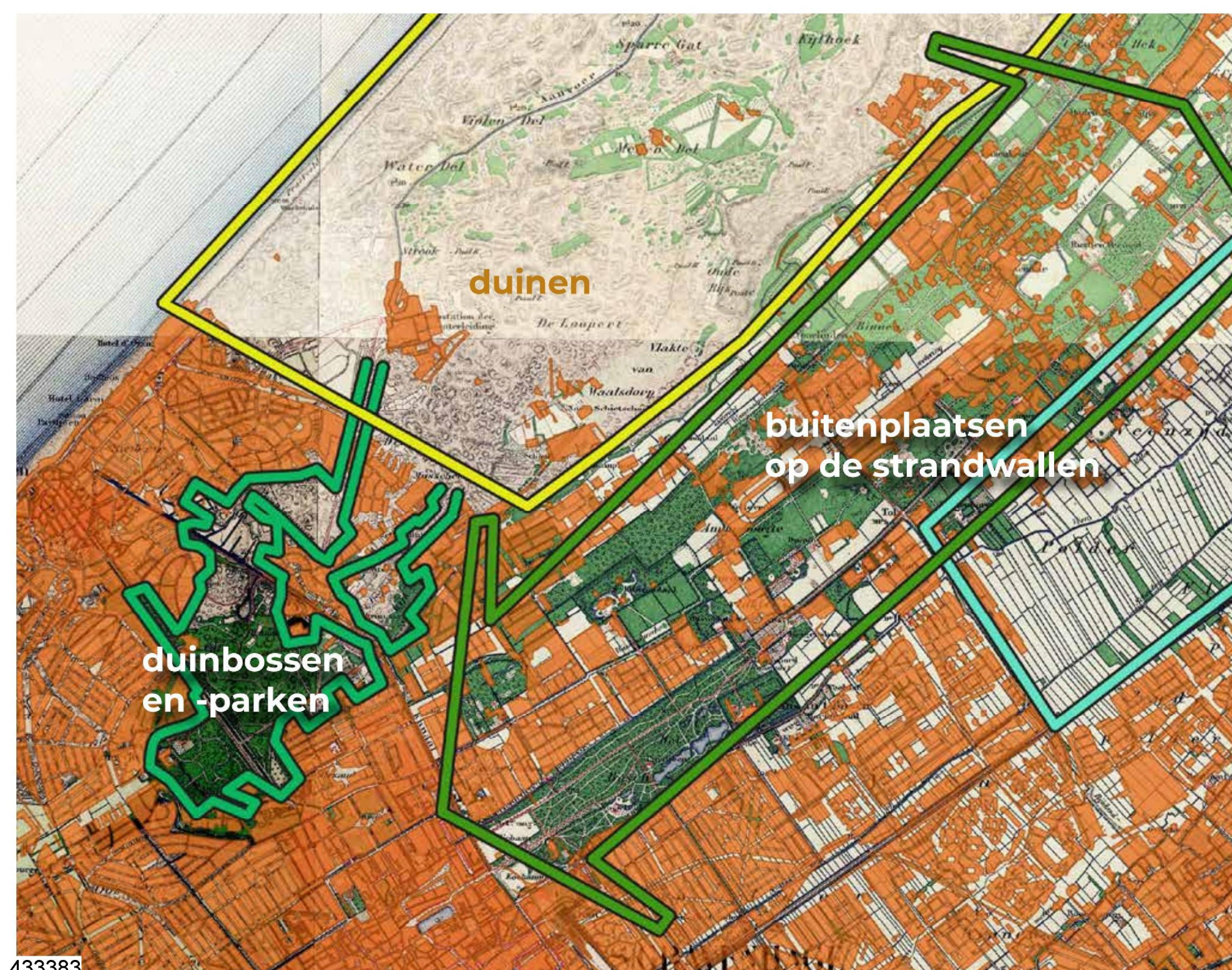

analyse

**duinbossen en -parken
in de stad**

- Tussen Scheveningen en Den Haag zijn duingebieden bebost en omgevormd tot parkgebieden (Scheveningse Bosjes, deel Hubertuspark).
- Plaastelijk zijn duinen afgegraven (afzanderijen) en vervolgens bebouwd of omgevormd tot park (Westbroekpark, Waterpartij, deel Hubertuspark).
- In het gebied liggen van oudsher diverse uitzichtpunten op de hoge duintoppen: Belvédères.
- De groengebieden worden omringd door villawijken waar de duinbossfeer doorloopt.

analyse

onderscheid in deelgebieden

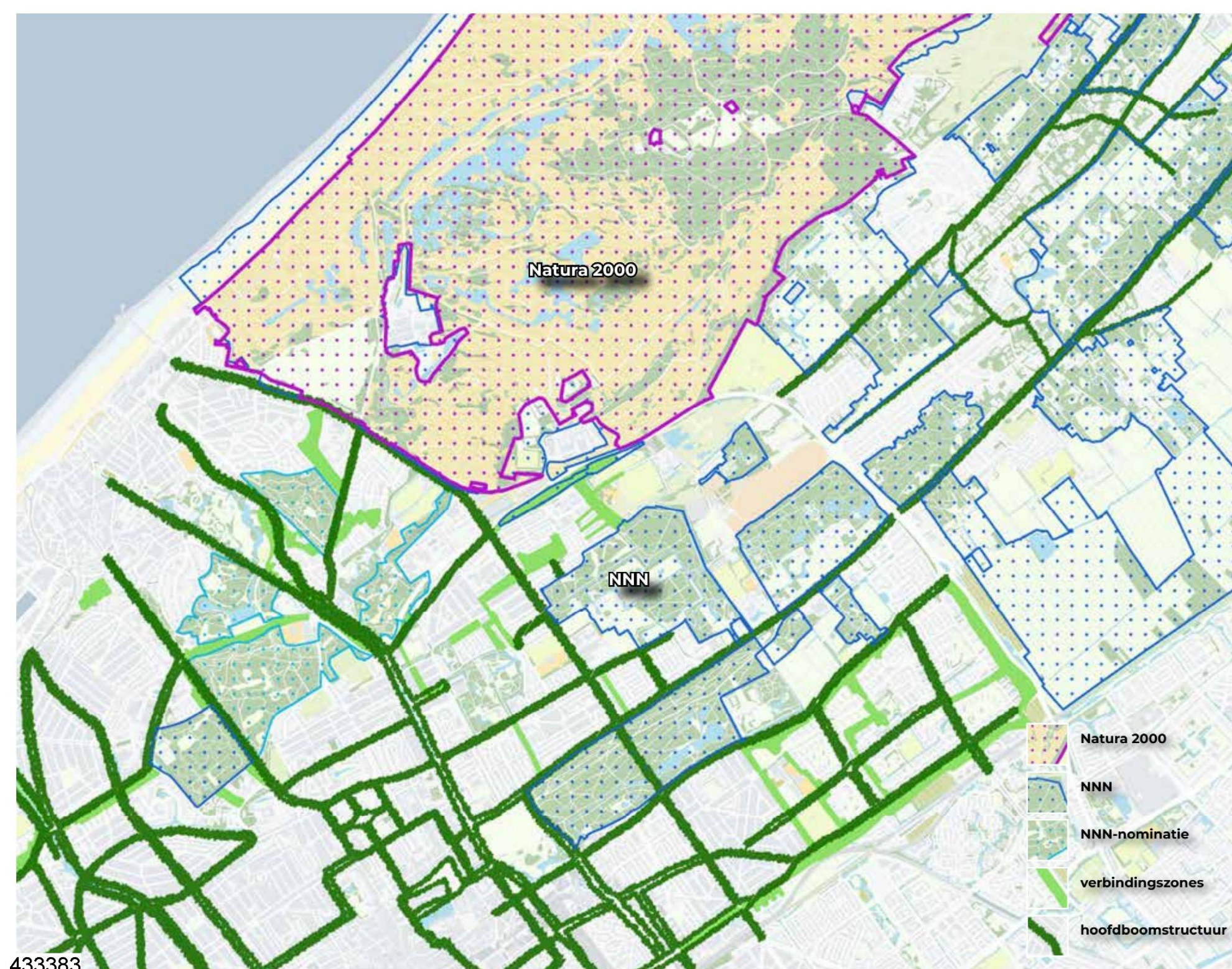
Op basis van de ondergrond en de ontwikkelingsgeschiedenis zijn er in het gebied 3 typen groengebieden te onderscheiden met elk een eigen karakter:

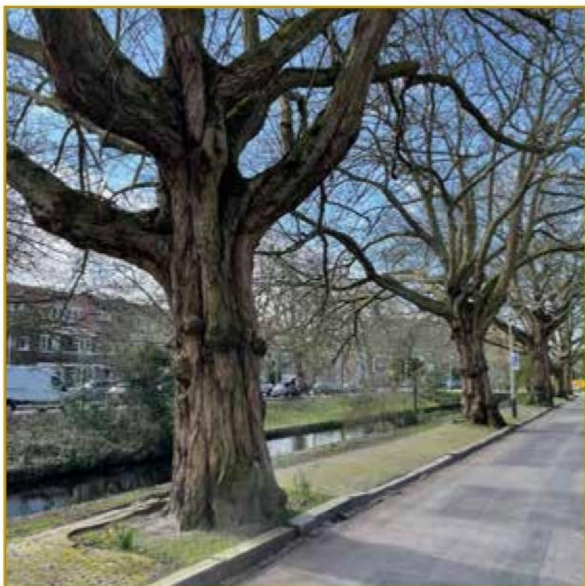
- **Duinen:** de duinen als beschermd natuurgebied, direct grenzend aan de stad en onderdeel uitmakend van het grotere dungebied Meijndel-Berkheide dat zich uitstrekt richting Katwijk.
- **Duinbossen- en parken:** de bos- en parkgebieden met plaatselijk markant reliëf in het stedelijk gebied tussen Den Haag en Scheveningen, geënt op de oorspronkelijke dungebieden.
- **Buitenplaatsen:** reeks van landgoederen en buitenplaatsen op de strandwallen die zich uitstrekt in een langgerekte zone tussen Den Haag en Wassenaar.

natuur & groen kwaliteiten

waardevolle duinnatuur Meijndel

Het gebied Meijndel-Berkheide bestaat uit waardevolle duinnatuur met o.a. grijs duin, waardevolle duinbossen en goed ontwikkelde duinstruwelen. Meijndel is een landelijke hotspot voor de nachtegaal. Het gebied heeft een beschermde status als Natura2000 en NNN. Meijndel-Berkheide is een van de grotere duingebieden in Zuid-Holland en strekt zich uit richting Katwijk. Ten zuiden van Scheveningen liggen de kleinere duingebieden van West-duinpark en Solleveld.

Monumentaal groen in wijken en stedelijke groengebieden

Waardevolle habitats in de grote groengebieden in de stad

Groene specht

Karakteristieke beplanting buitenplaatsen: stinsenflora

natuur & groen kwaliteiten

waardevolle natuur in de stad

De grote groengebieden in de stad zijn waardevolle habitat voor verschillende soorten: zoals o.a. bosvogels als boomklever, groene specht, bosuil en glanskop, eekhoorn, vos en stinzenplanten (buitenplaatsen). Een belangrijk deel van de grote groengebieden heeft een beschermde status als NNN (Zorgvliet, Clingendael, Duindigt, Haagse Bos).

De stedelijke groengebieden vormen tezamen een verbindende structuur tussen de duinen aan weerszijden van de stad. Deze is op gemeentelijke niveau verankerd in een vastgestelde Stedelijke Groene Hoofdstructuur, die naast de natuur- en groengebieden ook ecologische zones en de hoofdboomstructuur omvat.

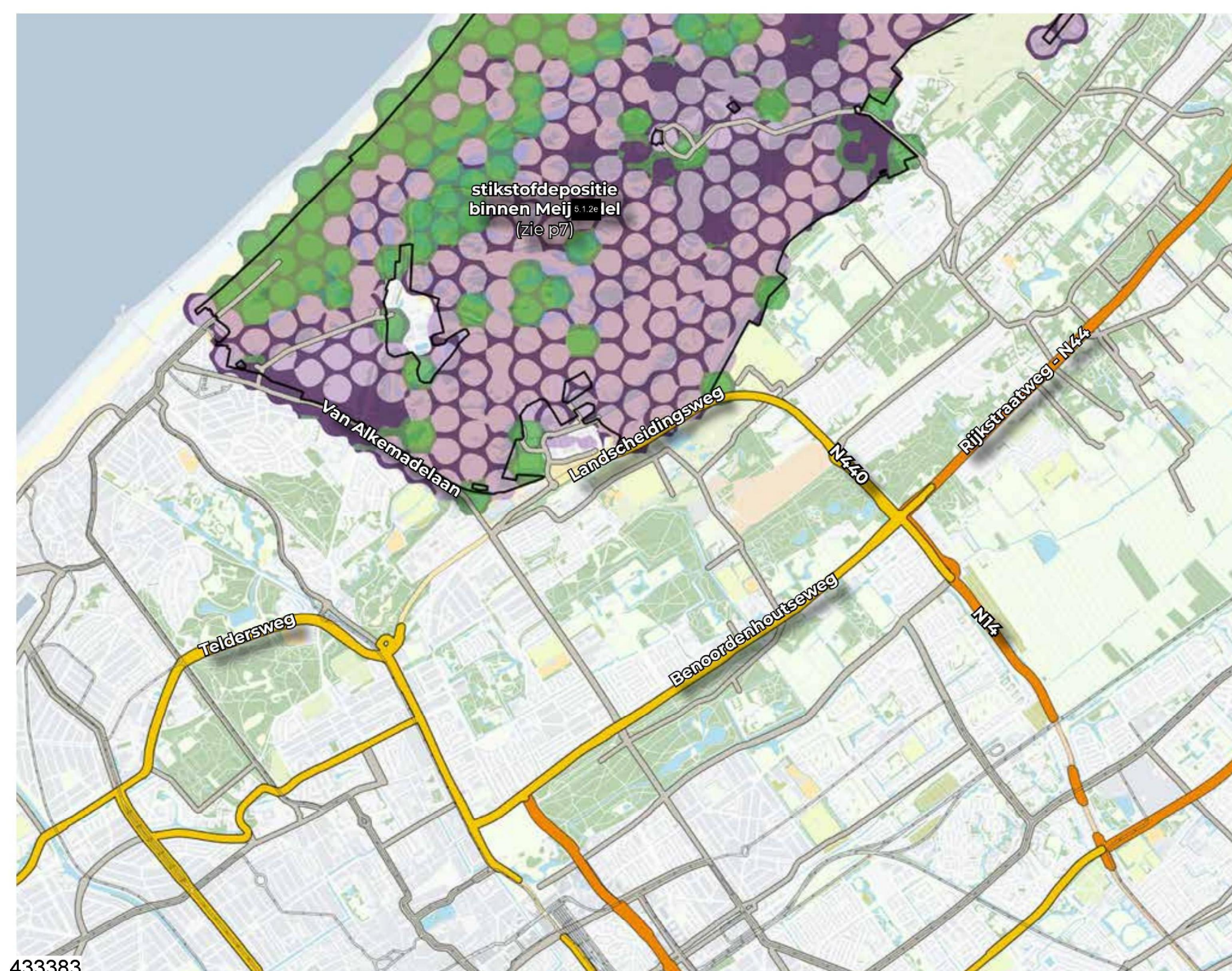
volwassen groen

Het gebied kent een rijk verleden dat zich plaatselijk weerspiegelt zich in de aanwezigheid van opvallend veel beeldbepalend (soms ook monumentaal) groen in de vorm van fraaie oude lanen en solitaire bomen; zowel in de parken, de landgoederen als in de wijken. Groen heeft hier tot volle wasdom kunnen komen.

natuur & groen uitdagingen

stikstofproblematiek

Zoals bij de opgave al aangeven staat de natuurkwaliteit en biodiversiteit van de duinnatuur in Meijendel-Berkheide onder grote druk door te hoge stikstofdeposities. Voor zover deze effecten uit de directe omgeving komen hangen ze met name samen met de uitstoot vanuit woongebieden in de directe nabijheid en autoverkeer en parkeren direct langs en in de duinen, zoals o.a. de van Alkemadelaan en de Meijendelseweg. Uitdaging voor het overgangsgebied is de stikstofdepositie vanuit de directe omgeving zoveel mogelijk te beperken, door terugdringing van het autoverkeer.

groen gearceerd:
de optelsom van
Natura 2000, NNN,
landgoederen, parken
en groengebieden

Van Alkemadelaan

Landscheidingsweg

Duindigt

N440

Rijkstraatweg - N44

N14

Benoordenhoutseweg

Teldersweg

natuur & groen uitdagingen

versnippering

De oorspronkelijk samenhangende landschaps-ecologische structuren van duinen en landgoederenzone zijn in de loop der tijd doorsneden door steeds grootschaliger infrastructuur. Oorspronkelijk grotere gebieden zijn daarmee versnipperd geraakt in meerdere kleinere eenheden die onderling slecht verbonden zijn. Grote, drukke wegen door het gebied vormen daarbij forse barrières.

Vanuit het huidige netwerk van groen- en natuurgebieden en ecologische verbindingzones valt op dat met name rondom Duindigt schakels lijken te ontbreken.

Uitdaging voor het overgangsgebied is het verder versterken van het natuurnetwerk met goede verbindingen tussen de bestaande natuurgebieden zowel binnen als buiten het stedelijk gebied.

Professor B.M. Teldersweg vormt een grote barrière in de Scheveningse Bosjes.

Laan van Alkemade vormt een harde barrière naar de duinen.

Onvriendelijke oversteek van de de Laan van Clingendael naar het Haagse Bos.

De potentie van de natuurlijke ondergrond wordt te weinig benut

natuur & groen uitdagingen

beperkte natuurkwaliteit stedelijk groen

Vanuit ecologisch oogpunt is het stedelijk groen te veel ingericht als stadspark. De potenties van de natuurlijke ondergrond worden plaatselijk nog onvoldoende benut. Kansen liggen er met name voor de ontwikkeling van bloemrijk (duin)grasland, poelen, nat bloemrijk grasland, structuurrijk bos en gevarieerde bosranden.

De uitdaging voor het overgangsg gebied ligt in het beter benutten van de ecologische potentie van de bestaande stedelijke groengebieden om zo de natuurkwaliteit verder te vergroten.

verstoring

Met een stad als Den Haag om de hoek is de recreatieve druk op de duinen groot. Plaatselijke leidt dit tot verstoring van de natuur. Hierbij gaat het o.a. om verstoring van broedvogels en andere soorten zoals ree, aantasting van vegetatie door (over)betreding en extra stikstofemissie door auto's van bezoekers tot diep in gebied. Ook in de stedelijke groengebieden is de recreatieve druk soms (te) groot.

De uitdaging voor het overgangsg gebied schuilt in het realiseren een recreatieve zonering en een geleiding van recreatief gebruik waarmee de meest kwetsbare delen binnen de natuur- en groengebieden worden ontzien. Daarnaast kan de realisatie van extra groen bijdragen aan ontlasting van de bestaand gebieden.

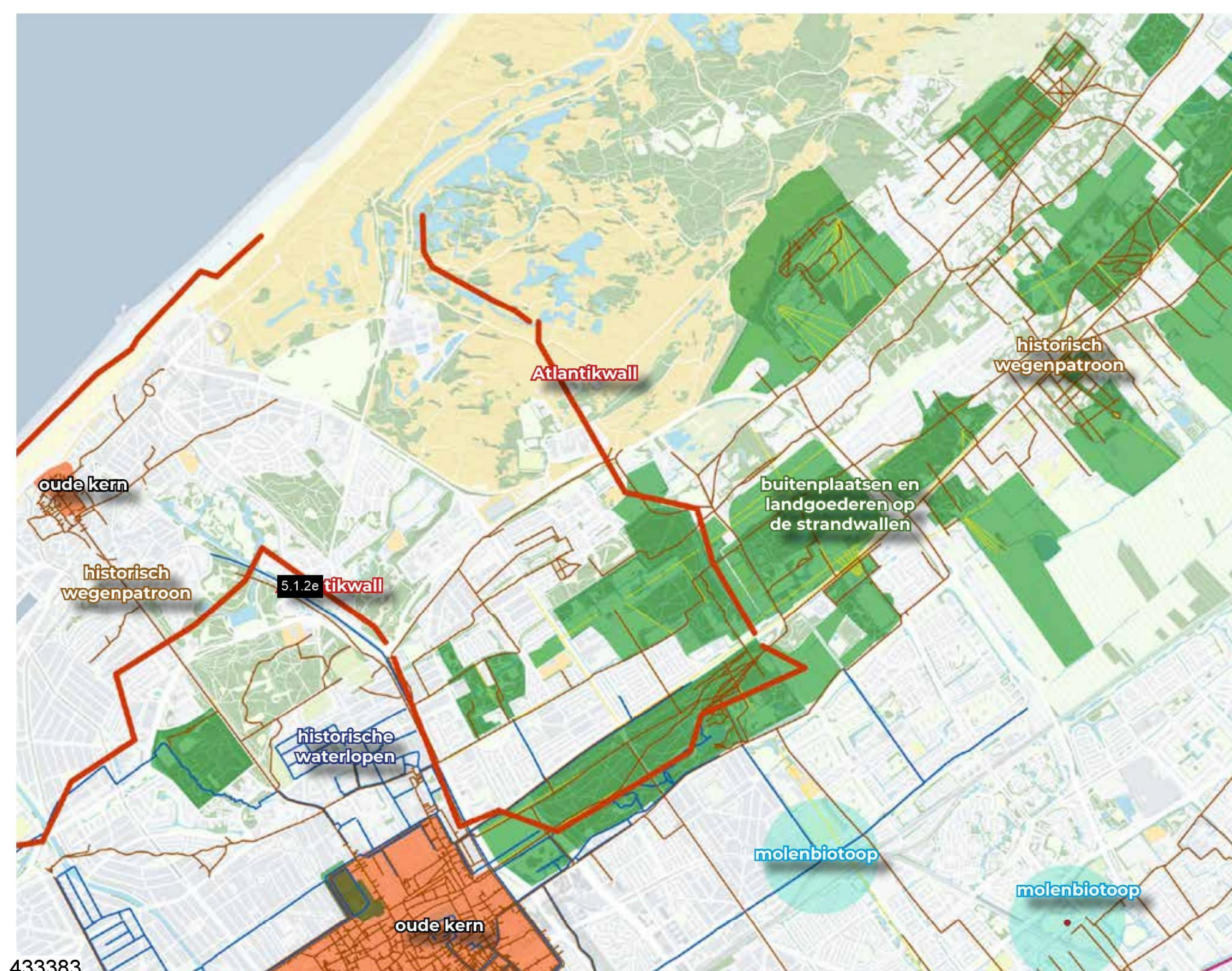
recreatie kwaliteiten

robuust groen in de stad

De noordrand van Den Haag kenmerkt zich door een groot aantal, deels omvangrijke groengebieden die tezamen een stevige groenstructuur vormen met een belangrijke recreatieve functie. Er is sprake van een grote variatie aan type groengebieden, zowel qua gebruik (intensief-extensief) als qua sfeer (natuurlijk-cultureel). Naast parken en landgoederen zijn er plaatselijk ook opvallend veel sportvelden aanwezig in de noordrand.

Een belangrijke recreatieve 'hotspot' in het gebied is de Vallei Meijendel in het duingebied ter hoogte van Wassenaar. Op deze populaire, met de auto bereikbare locatie zijn een bezoekerscentrum, horeca en speelvoorzieningen te vinden. Het vormt tevens een startpunt voor diverse wandelroutes door het gebied.

Recreatief-toeristische trekkers binnen het gebied zijn beperkt tot Madurodam en Museum Voorlinden.

recreatie kwaliteiten

rijke historie

Het gebied kenmerkt zich door een rijke historie en herbergt verschillend waardevol beleefbaar erfgoed. Zo zijn er de fraaie buitenplaatsen als Clingendael, Duindigt, Arendsdorp en Oostduin en historische architectonisch rijke (groene) wijken. Ook liggen er binnen het gebied diverse resten van de Atlantikwall; de Duitse militaire verdedigingsstructuur zoals die zich in de Tweede Wereldoorlog langs de Europese kust uitstrekte.

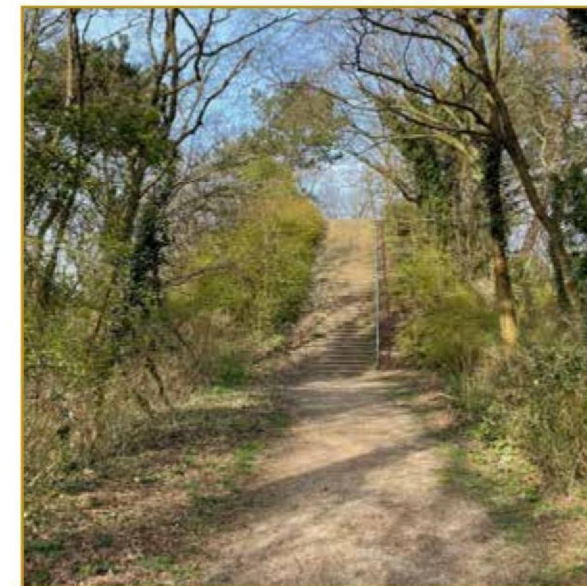
Atlantikwall: Seyss-Inquart bunker

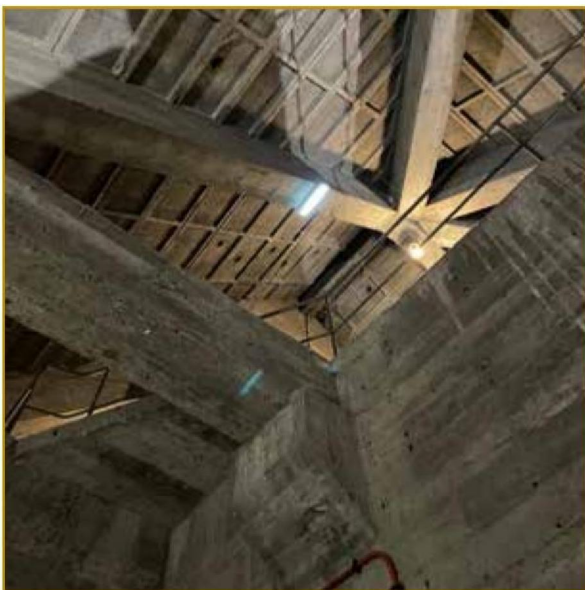
Watertoren Scheveningen

Kasteel de Wittenburg

De '72 trappetjes'

Atlantikwall: Seyss-Inquart bunker interieur

Clingendael

Ver Huellbank, Scheveningse Bosjes

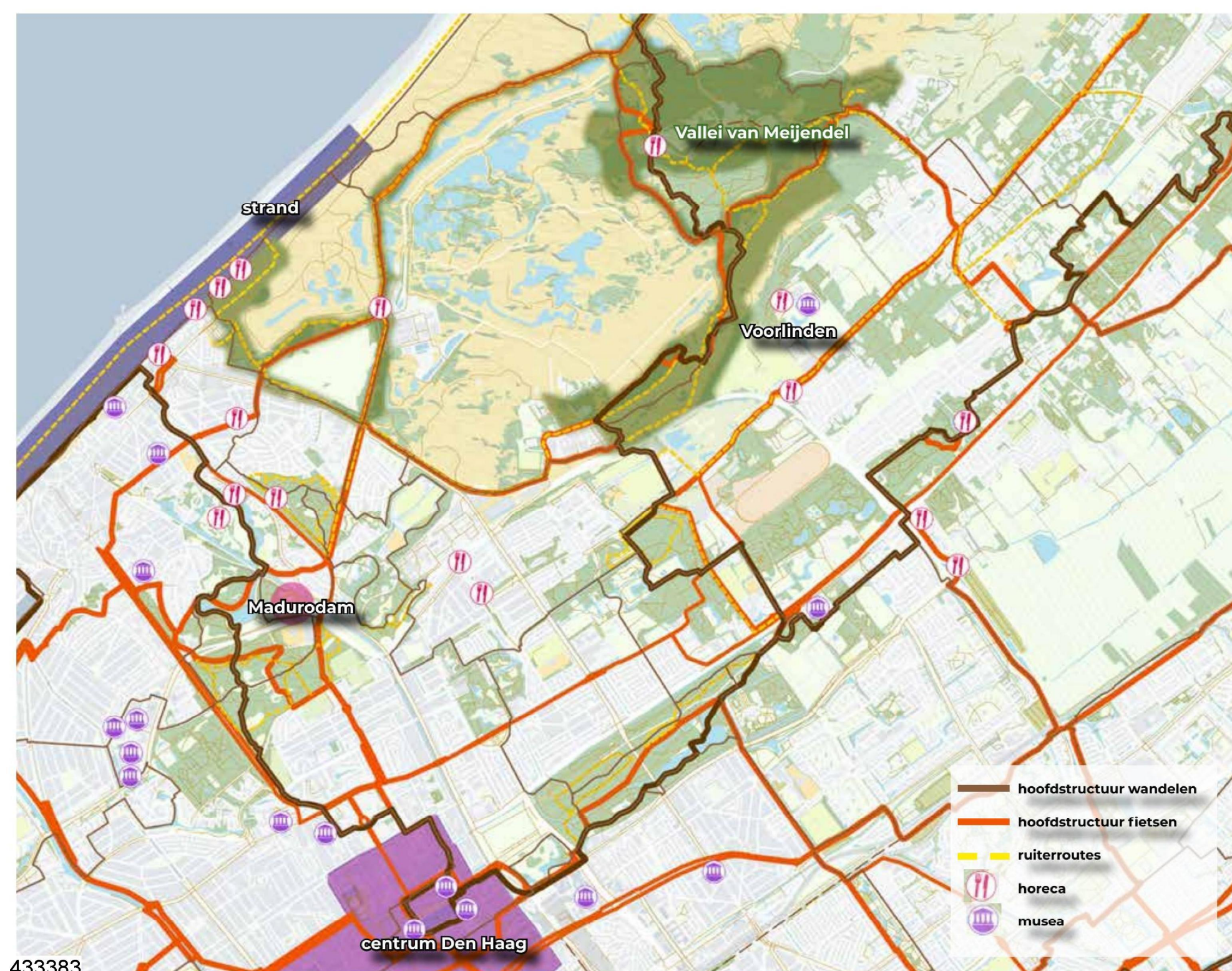
Architectonisch rijke historische wijken

recreatie kwaliteiten

markant reliëf

In het gebied is er sprake van opvallend en plaatselijk on-nederlands reliëf, samenhangend met de oude duinen. Markant zijn de oude duintoppen zoals die binnen de parkgebieden van o.a. de Scheveningse Bosjes zijn te vinden en van oudsher ook een functie als uitkijkpunt hebben gehad, met weidse panorama's over de omgeving. Daarnaast is met name de binnenduintrand een waardevolle landschappelijke structuur waarbij plaatselijk sprake is van een scherp contrast tussen (reliëfrijk) duingebied aan aangrenzend (vlak) landschap.

recreatie kwaliteiten

uitgebreid routenetwerk

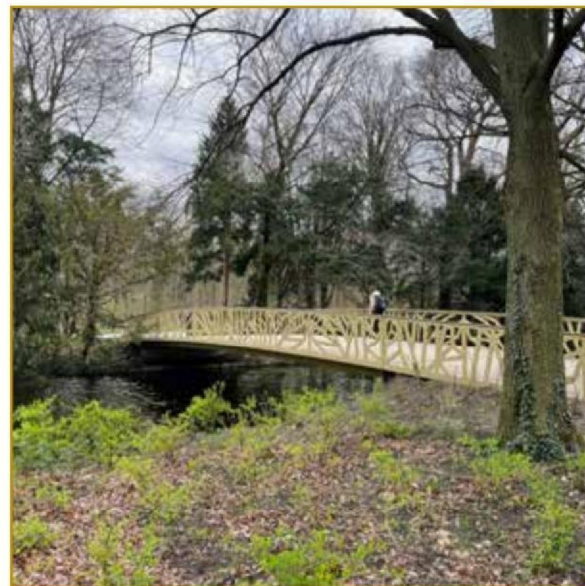
Er is sprake van een uitgebreid stelsel van fiets- en wandelpaden en -routes dat het gebied doorkruist. Ook voor ruiters en kano zijn er diverse routhemogelijkheden.

Het fiets- en wandelknooppuntennetwerk laat een vrij fijnmazige structuur zien waarmee de belangrijke groengebieden en bestemmingen worden ontsloten. Door het gebied lopen ook diverse lange afstandroutes: zoals het LF 1 Kustroute en de LF Midden Nederlandroute (fietsen) en LAW Kustpad en LAW Marskramerpad (wandelen).

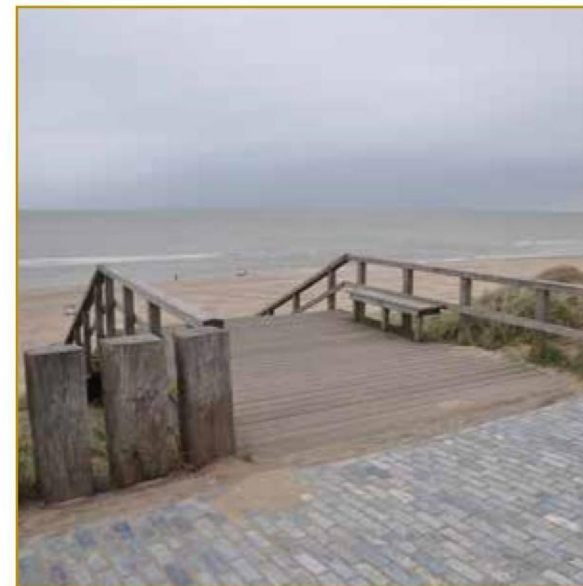
Den Haag heeft een fietsroutenetwerk waarbij onderscheid wordt gemaakt naar recreatieve routes, doorfietsroutes, en hoofd- of sterfietsroutes. Doorfietsroutes zijn gericht op vlotte fietsverbindingen over groter afstanden zoals bijvoorbeeld tussen Den Haag en Leiden via Wassenaar, langs de N44 en A44. Hoofd- of sterfietsroutes zijn veelgebruikte fietsroutes door de stad. Vaak gekoppeld aan het hoofdnetwerk voor het autoverkeer. Voor dit gebied

Een uitgebreid stelsel van fiets- en wandelpaden en -routes door het gebied

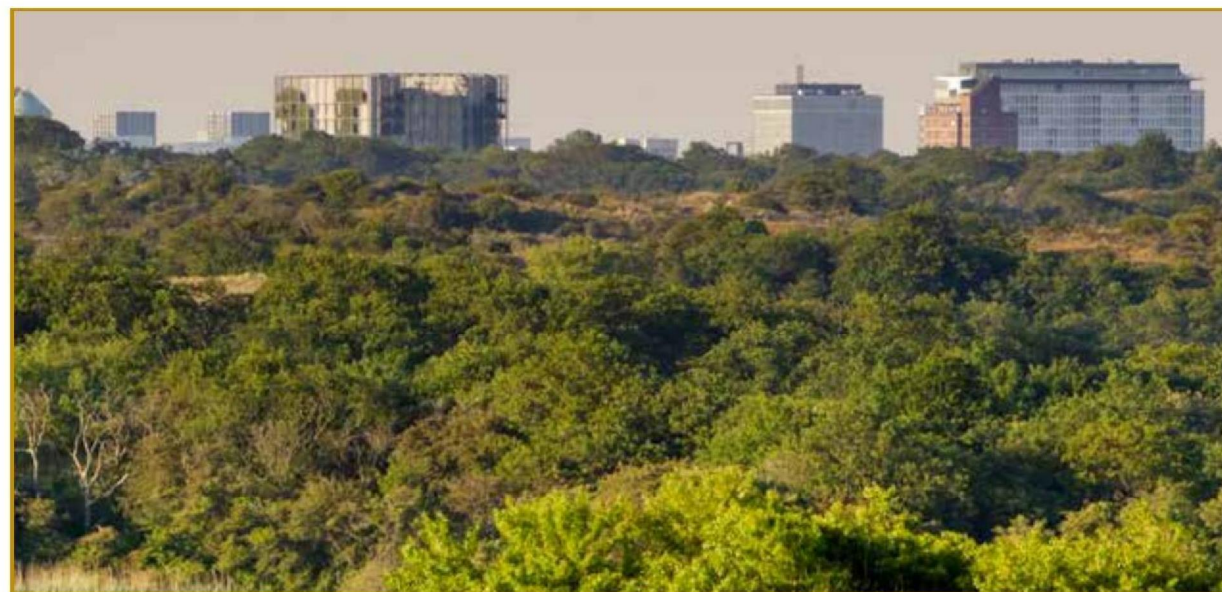
Nieuwe fiets- en wandelbrug Koekamp

Zee, strand en duin op relatief korte afstand

Wandelnetwerk

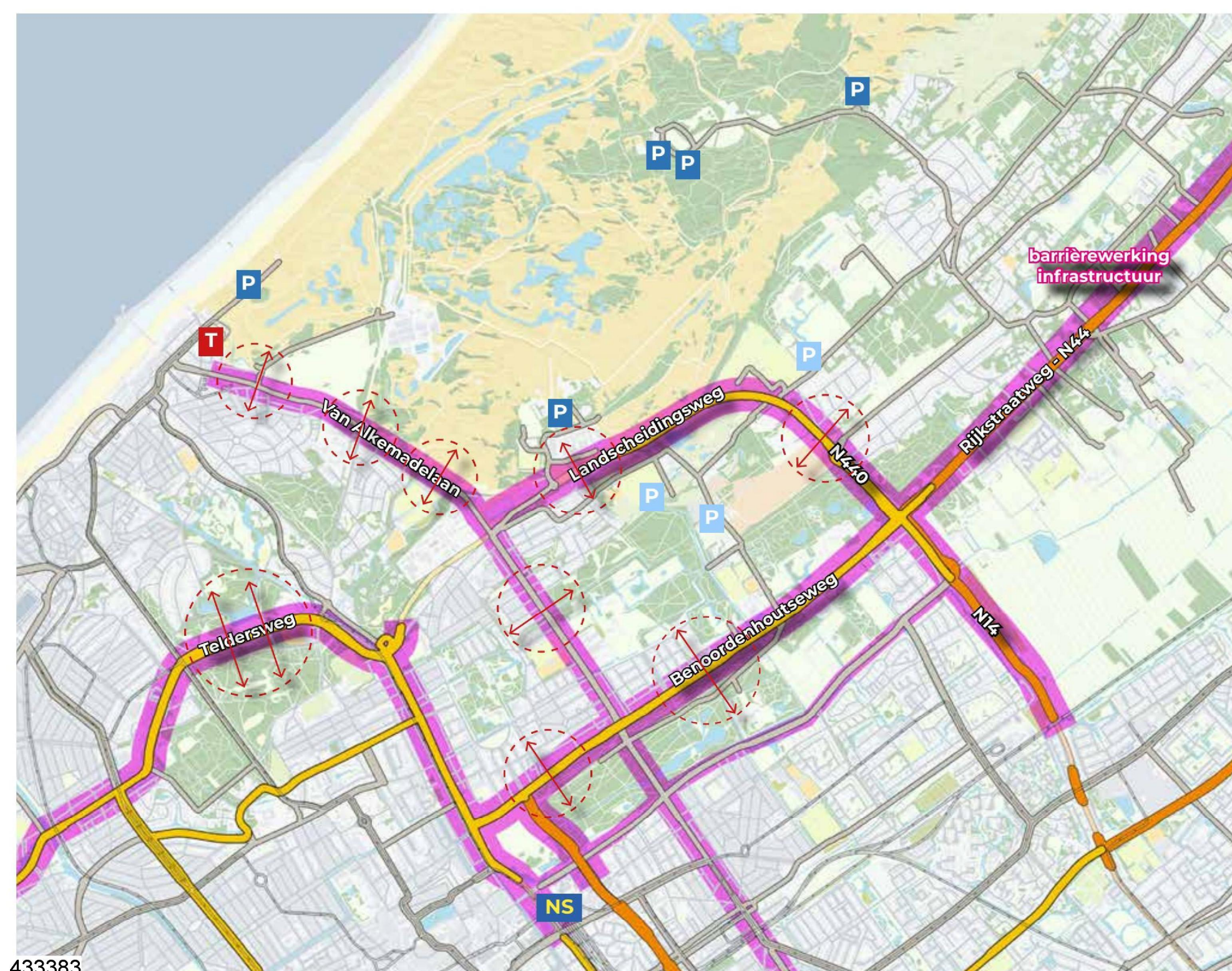
Het landschap ligt 'om de hoek'

recreatie kwaliteiten

relevante sterfietsroutes zijn de route tussen Binnenstad en Scheveningen Dorp (via o.a. Malieveld en Scheveningseweg), de route Binnenstad – Scheveningen Bad (via o.a. Nieuwe Parklaan) en een aftakking hiervan richting Meijndel (via Pompstationsweg). Deels binnen het gebied ligt de 60 kilometer lange bewegwijzerde recreatieve Parkenroute. Deze route verbindt vrijwel alle groengebieden in het overgangsgebied

Het duingebied van Meijndel is voor recreanten via een drietal toegangsroutes bereikbaar: via de Pomstationweg langs de watertoren bij Scheveningen Bad; via de ingang bij TNO, over de Waalsdorpvakke en via de Meijndelseweg vanuit Wassenaar richting bezoekerscentrum Meijndel.

Met dit routenetwerk ligt vanuit het centrum van Den Haag en de noordelijke wijken het landschap 'om de hoek'. Zee, strand, duin, maar ook de landgoederzone richting Wassenaar en Voorshoten liggen op relatief korte afstand.

recreatie uitdagingen

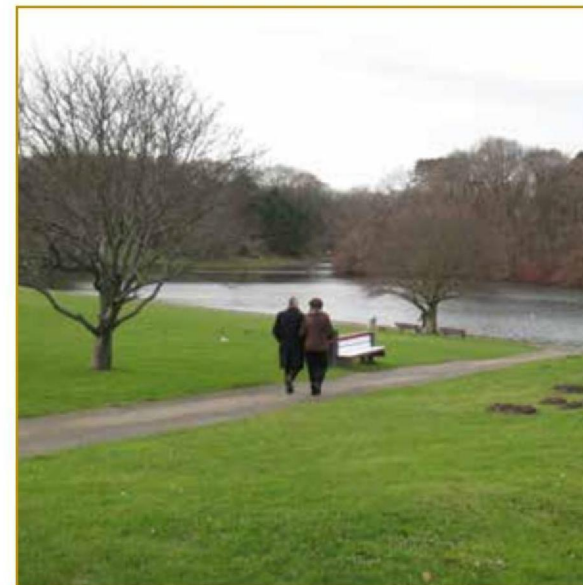
aantrekkelijkheid routes & barrièrewerking

De kwaliteit van doorgaande fiets- en wandelroutes laat te wensen over. Mede door de eerdergenoemde barrièrewerking ontbreekt het aan logische en herkenbare doorgaande hoofdroutes voor de recreant als vanzelfsprekende verbinding tussen de groengebieden. Hoofdroutes onderscheiden zich qua profiel en materialisering vaak niet van andere routes. Ook binnen de groengebieden is er niet altijd een duidelijk onderscheid tussen hoofd- en nevenroutes, waardoor oriëntatie lastig kan zijn.

Een belangrijke uitdaging ten aanzien van de routes in het overgangsbied vormt de barrièrewerking van grootschalige infrastructuur. In veel gevallen moeten er drukke verkeersaders gekruist worden en in sommige gevallen zijn hier geen goede en veilige voorzieningen voor getroffen. Zo vormt de Teldersweg een flinke barrière t.h.v. Scheveningse Bosjes, die daarmee doormidden wordt gesneden. De van Alkemadelaan vormt een barrière

De kwaliteit van doorgaande fiets- en wandelroutes laat te wensen over

Beperkte recreatieve voorzieningen

recreatie uitdagingen

tussen de stad en de duinen. En de Benoordenhoutseweg / Rijksstraatweg vormt een 'verkeersgoot' door de land-goederenzone die een goede verbinding tussen Haagse Bos en bijvoorbeeld Clingendael ernstig bemoeilijkt.

beperkte voorzieningen

Daar waar Vallei Meijndel een recreatieve 'hotspot' is met horeca, spelen, wandelroutes en parkeervoorzieningen ontbreken soortgelijke trekkers elders in het overgangsgebied. Het valt op dat hier verder relatief beperkte recreatieve voorzieningen, weinig bijzondere speelplekken en horeca aanwezig is. Veel groen is gericht op dagelijkse recreatie (het maken van ommetjes, hond uitlaten etc.). Er zijn weinig voorzieningen gericht op dagtochtjes met het gezin. De uitdaging voor het overgangsgebied is het vergroten van het recreatieve aanbod en aantrekkelijkheid van het gebied om tegemoet te komen aan de groeiende behoefte en druk op de duinen te ontlasten.

Beperkte recreatieve voorzieningen

Barrièrewerking infrastructuur

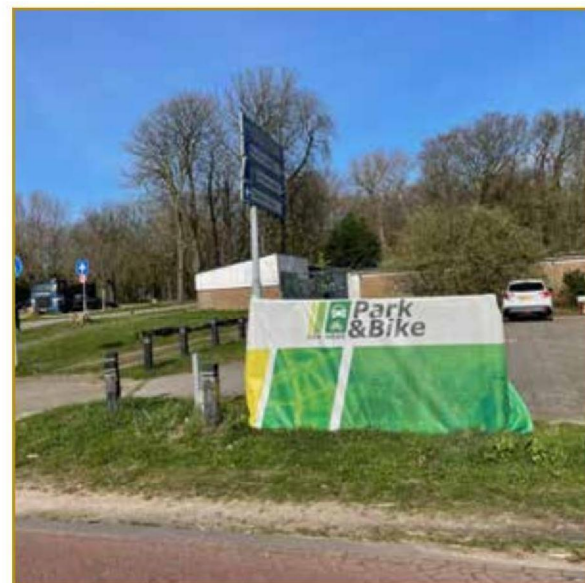
Terreinen met hoog beveiligingsniveau: hekken en camera's.

Sportvelden met veel en hoge hekken omgeven.

Sleetse plekken: Duindigt

Verrommeling; landschap in de wacht

recreatie uitdagingen

private en ontoegankelijke terreinen

Plaatselijk, met name de omgeving van Duindigt en TNO, is er sprake van een clustering van private terreinen, die ieder afzonderlijk met hekken zijn afgeschermd. Het betreft een veelheid aan exclusieve sportverenigingen maar ook locaties met hoog veiligheidsniveau, zoals de ambassade van de VS, NCIA, TNO en het Internationale Strafhof. De vele hekkeren geven het geheel een onaantrekkelijke uitstraling. In de zelfde omgeving ligt ook een aantal (particuliere) buitenplaatsen die niet openbaar toegankelijk zijn. Ook de duinen zijn voor een belangrijk deel niet toegankelijk. Deels vanwege de waterwinning, maar bij Uilenbos (omgeving TNO/Strafhof) ook vanwege defensie die hier gronden in bezit heeft. Een deel van de defensiegronden is in gebruik bij sportclubs die van oudsher aan defensie gelieerd zijn (voetbal, schietvereniging, hondenclub etc.) De uitdaging voor het overgangsgedebied betreft het aantrekkelijker maken van het gebied en te onderzoeken of er mogelijkheden zijn om private on-

toegankelijke terreinen (deels) publiek toegankelijk te maken en daarmee de recreatieve betekenis te vergroten, passend binnen een recreatieve zone-ring die rekening houdt met kwetsbare natuur.

verrommeling

Plaatselijk en met name rondom de renbaan Duindigt is er sprake van verrommelde en sleetse plekken. Het gevolg van een landschap in de wachtstand; in afwachting van nieuwe ontwikkelingen rond de renbaan laat beheer en onderhoud te wensen over en word het gebied minder aantrekkelijk. De uitdaging voor dit gebied is het realiseren van een nieuwe ontwikkeling die bijdraagt aan versterking van zowel de natuur- als recreatiewaarde en daarmee een nieuwe kwaliteitsimpuls kan geven aan het overgangsgedebied.

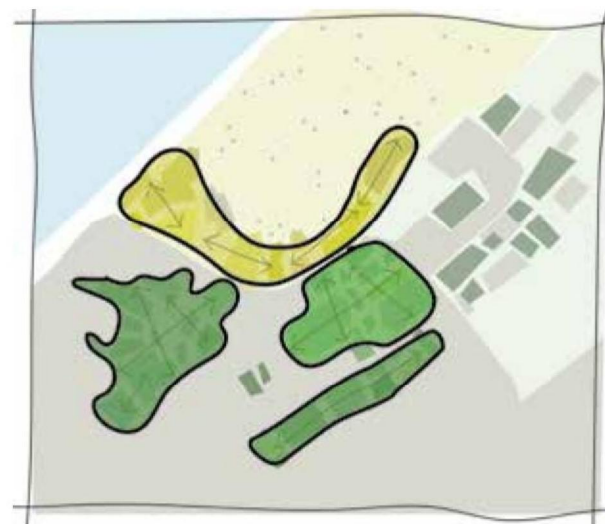
visie

visie

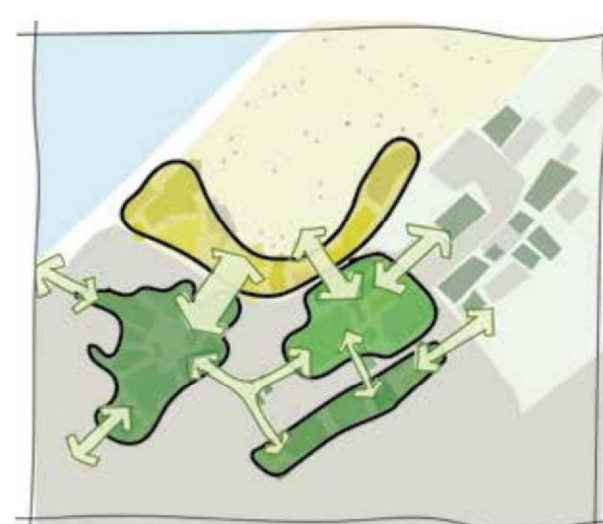
van:
veel groen maar versnipperd

- veel groen, maar gefragmenteerd en versnipperd
- beperkte recreatieve gebruikskwaliteit
- natuurpotentie onderbenut

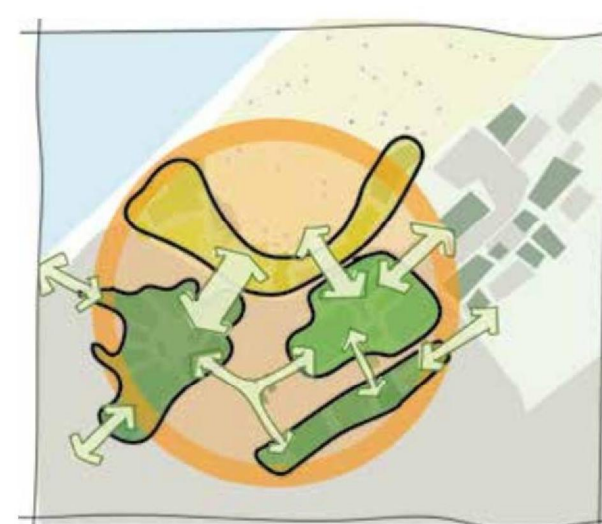
naar:
versterken samenhang binnen grote herkenbare eenheden

- opheffen interne barrières
- versterken onderscheid tussen grote eenheden met een sterk eigen profiel (duinbos, buitenplaats, binnenduintrand)
- vergroten natuurwaarden passend bij profiel
- vergroten aantrekkelijkheid door toevoegen van bij profiel passende voorzieningen

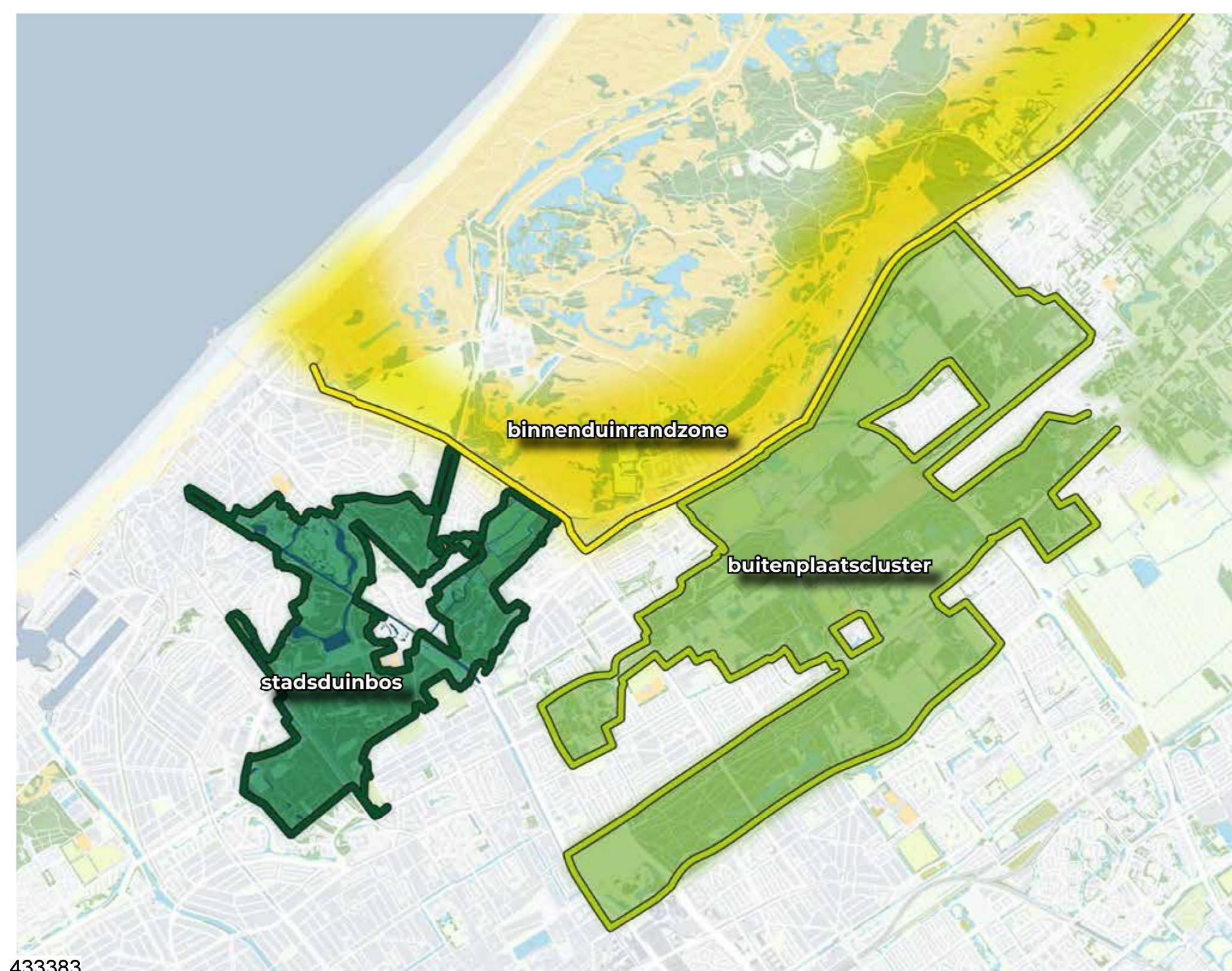
en:
verbinden grote eenheden

- aantrekkelijke doorgaande routes
- realisatie ecologische erbindingen
- poorten / entreegebieden gekoppeld aan hoofdroutes

maakt:
uniek stadsduinlandschap

- samenhangend groengebied op de overgang tussen duin en stad
- nieuwe impulsen voor zowel natuur als recreatie

visie

'Het ontwikkelen van een 'stedelijk overgangsgebied' grenzend aan het Natura 2000 gebied Meijendel, dat bijdraagt aan behoud, herstel en versterking van de duinnatuur en in samenhang daarmee de groene leefomgeving van de stad versterkt: toegevoegde waarde creëert zowel voor natuur als recreatie.'

door:

Ontwikkelen en versterken van 3 robuuste groene clusters in het overgangsgebied

- De Binnenduinrandzone
- het Stadsduinbos
- het Buitenplaatscluster

Versterken onderscheid tussen de clusters

De afzonderlijke clusters versterken door het creëren van een duidelijker onderscheidend profiel qua beeld, sfeer, gebruik en natuurwaarden.

visie

Natuur versterken en verbinden

Vergroten van de natuurwaarden binnen de clusters door aanpassing in beheer en inrichting. Daarbij aansluiten bij de karakteristiek van het cluster en benutten van de potenties van de (natuurlijke) ondergrond. Verbinden van de clusters onderling en met de omgeving door het opheffen van barrièrewering infrastructuur.

5.1.2e
stadsduinbos versterken

natuurwaarden
binnenduinrand versterken

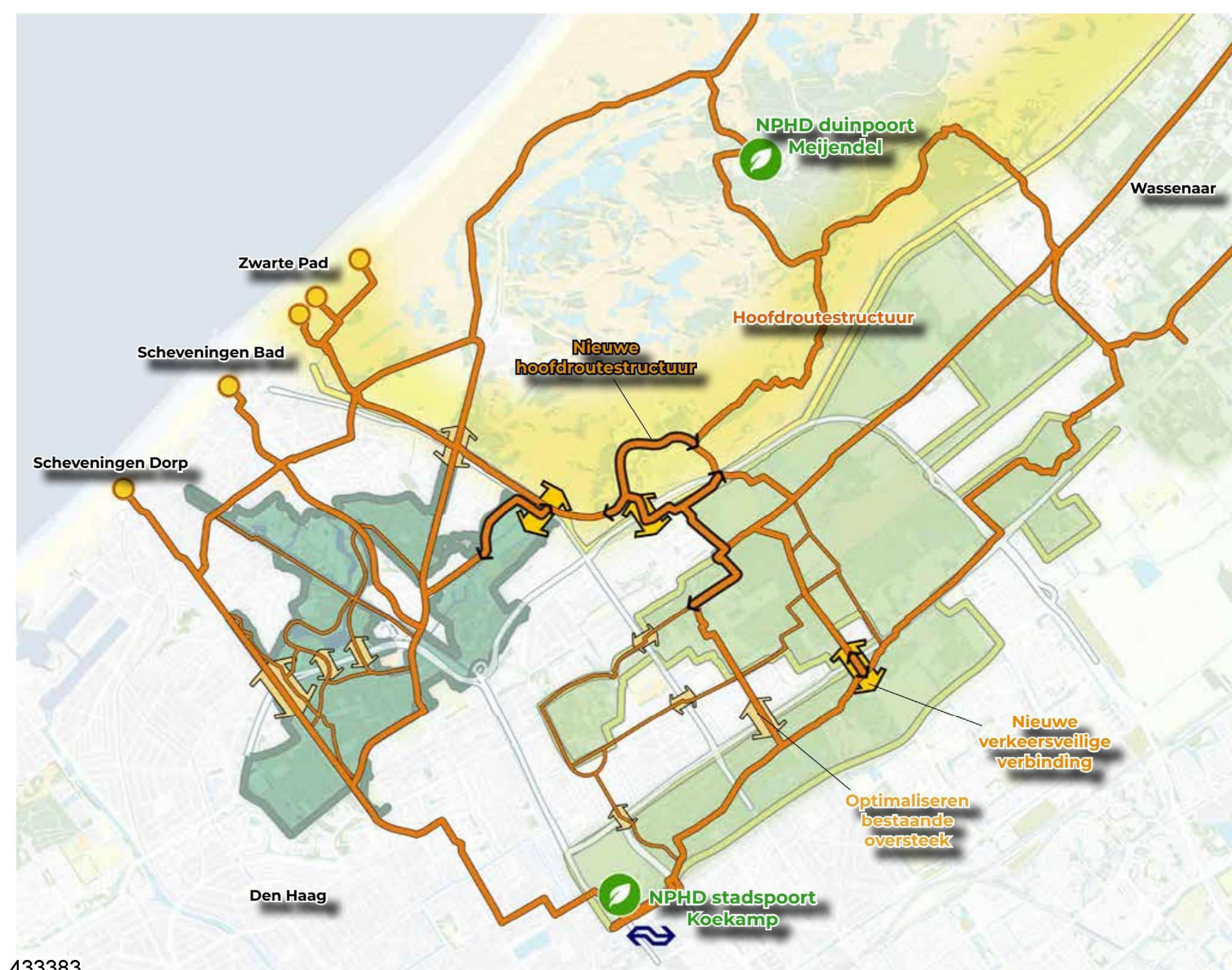
verbinden

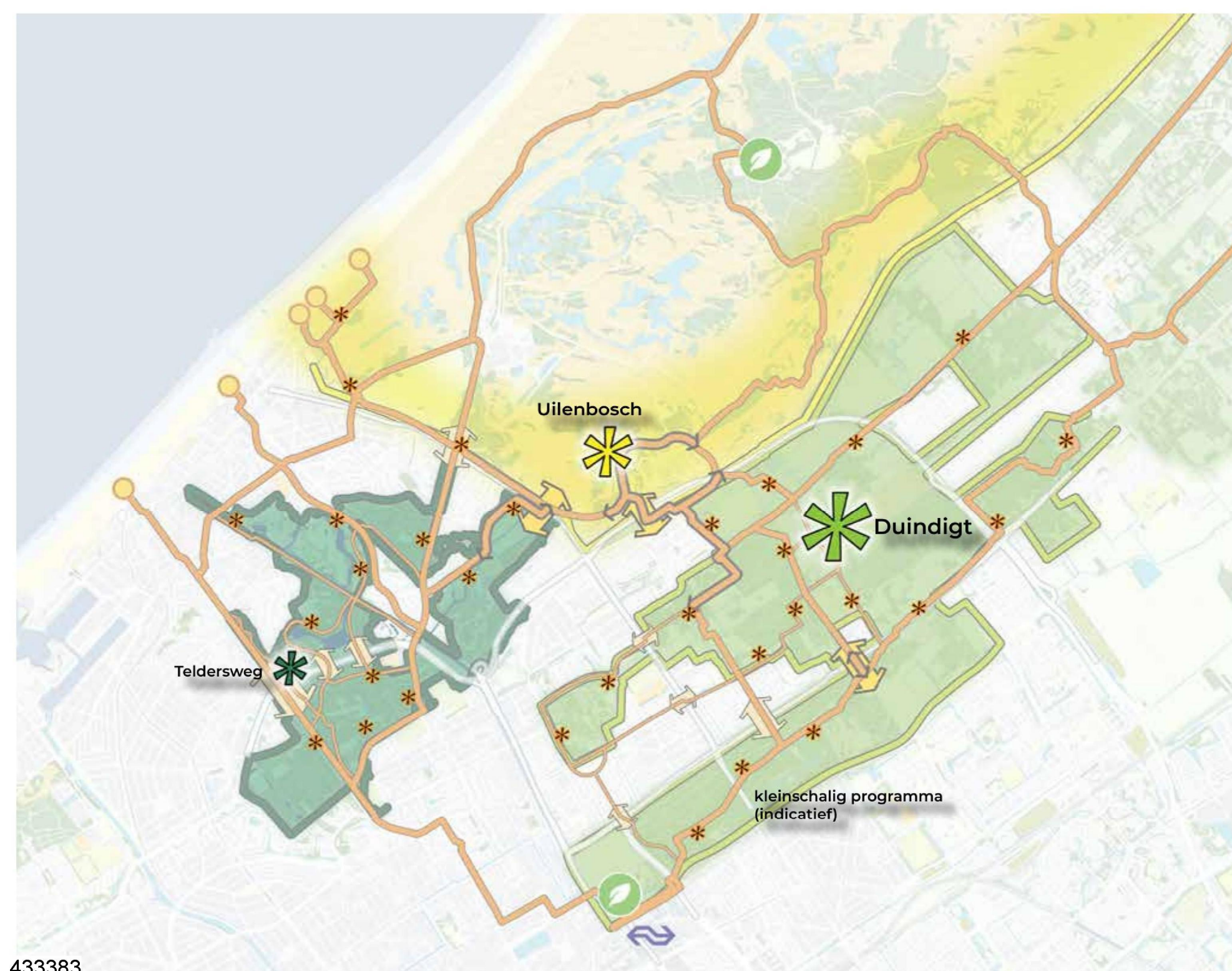
natuurwaarden
landgoederen versterken

visie

Verbindende lange lijnen

Recreatief verbinden van de clusters met elkaar en met de omgeving door lange lijnen: herkenbare, aantrekkelijke en veilige doorgaande recreatieve routes door de stad.

visie

Nieuwe bestemmingen

Toevoegen van aantrekkelijk en hoogwaardig recreatief programma binnen de stedelijke groengebieden als waardig alternatief voor Vallei Meijendel.

Met name twee locaties bieden hiervoor goede uitgangspunten:

- Duindigt en omgeving (Land-goederencluster); hier is ruimte voor een dagrecreatief programma i.c.m. natuurontwikkeling
- Uilenbosch (Binnenduinrand); hier is ruimte voor een toegangspoort tot het duingebied met een kleinschalig recreatief programma i.c.m. natuurontwikkeling

Op meer bescheiden schaal ligt er een kans voor aanvullend recreatief programma bij de kruising Teldersweg-Scheveningseweg (Stadsduinbos) in relatie tot de ontwikkeling van de internationale zone.

In aanvulling hierop zijn in het geheel gebied mogelijkheden voor aanvullend kleinschalig recreatief programma langs de hoofdroutes.